

NOZEK

MOZEK

9
MOBIUS 2061

MOZEK

Alfred Elton Van Vogt HVĚZDNÝ SVĚTEC	2
Herbert W. Franke PSYCHOTERAPIE	14
Ondřej Neff - PARCON '89 POSELSTVÍ O STAVU FANDOMU	16
Jaroslav Veis PRVNÍ OHLAS NA NÁVRHY O. NEFFA	28
Jiří Dvořáček STÍN DĚDICTVÍ	30

Vážení čtenáři,

také nás postihlo zvýšení cen papíru a tiskárenských prací. A protože i náš zřizovatel musí fungovat v nových ekonomických podmínkách, nemůžeme si dovolit na Mozku prodělavat. Vzáli jsme tedy rozum a kalkulačky do hrsti a vyšly nám tři varianty:

- zachovat formát a grafickou úpravu a zvýšit cenu, stejně jako většina oficiálních vydavatelů,
- zachovat formát a cenu, ale snížit počet stran,
- zachovat cenu a počet normostránek a změnit formát a grafickou úpravu.

Jak vidíte, zvolili jsme cestu třetí a představujeme Vám Mozek v novém kabátě. Je na Vás, abyste posoudili, zda je slušivý.

Redakce

SVĚTEC

/ The Star-Saint /

Když Leonard Hanley měl dvě ženy v chodbě kosmické lodi "Kolonista 12" zeslechl, jak jedna říká té druhé: "Byl v úplně jiné části galaxie, ale jekmile uslyšel o našich potížích, okamžitě omlítel. A víš o tom, že ke svým cestám nepotřebuje žádnou kosmickou loď?"

Hanley šel dál. Ztrnulý a nervózní. Jako velitel osádky věděl o přítomnosti Marka Rogana již od dvou hodin. Informoval ho o tom kapitán Crenston, který mu mimo jiné řekl: "Máme štěstí, že nám bude pomáhat takový znamenitý expert na problémy kontaktu s cizími rasami a navíc je z kosmické patroly. Od cíle naší cesty nás již nedělí více jak půl pozemského dne. Přítomnost Mr. Rogana znamená, že bude možné provést okamžitě vylodění, bez ohledu na to, co se stalo s prvními osídlenci, a loď se pak může ihned vydat na zpáteční cestu."

Při zveřejnění rychlého návratu lodi se Hanley vyslíkl. "Tak to ne, kapitáne!" pomyslel si. "Neodletíš, dokud se nedozvíme, co se tam vlastně stalo".

Dokel až k místnosti s radiostanicí. Ofive než vstoupil, nahlédl okénkem dovnitř. Službu měl mladý Ferde.

"Je něco nového?" zeptal se Hanley.

Radisté se líně otočil ve svém křesle. V jeho chování bylo tolik drzosti, že by dokázal každého rozčílit, ale zároveň také tolik úcty, aby nikoho neurazil.

"Stále to samé," odpověděl.

Hanley zaváhal. "Ještě nedávno se snažil zrušit tu pomyslnou bariéru mezi posádkou a kolonisty. Pokoušel se je přesvědčit, že dlouhá dvouletá cesta bude nesnesitelná, pokud se neodstraní nedůvěra a vzájemné nepřátelství. Nakonec ale re-

zignoval. Pro osádku bylo osm stovek kolonistů - mužů, žen a dětí - stále jen "emigranti". Hanlivější označení prostě neznali.

Hanley byl inženýrem a kdysi také vyučoval na univerzitě. Podle jeho soudu byla posádka lodi skupina lidí s minimálním zájmem o své okolí.

Vzpoměl si na ženy, které spolu v chodbě hovořily o tajemném Marku Roganovi.

"Máme štěstí, že jsme dostali toho Rogana," řekl nakonec Hanley lhostejně.

"Ano, to jo."

"Kdy s námi poprvé navázal spojení?"

"Nevím. Tudy to neslo."

"Jakto? Přece všechny zprávy orazdou tvými rukama."

"No, někdy taky..." radista na chvíli zaváhal. "Mr. Rogan neodpovídá normálním způsobem. Prostě mu pošlete informace o svých problémech a on, když ho to zajímá, přijde."

"Prostě přijde, jo?"

"Přesně tak."

"Aha. Tak ti teda děkuju," řekl Hanley, aniž se ovládnout svůj hlas. Zvolna se ho zmocňoval chladný vztek. Všechno nasvědčovalo tomu, že Rogan je jen obyčejný podvodník, který nechává lidi věřit ve své nadpřirozené schopnosti. Jednoduše nepotřebuje kosmickou loď! A pomáhá pouze tehdy, když má zájem.

Po chvíli se jeho hněv vytratil. S Roganovým příchodem je jistě spojeno mnoho neznámého. Už jenom to, jak přišel!

Hanley konečně dorazil do svého příbytku. Právě když se jeho žena Eleanor chystala podávat jemu a jejich dvěma dětem oběd, ozval se ze stěny hlas komunikátoru.

"Čestujicí a posádka, pozor! Právě

vstupujeme do atmosféry Ariela. Kapitán Cranston svolává do zasedacího sálu poradu s cílem projednat problémy související s vyloděním. Začátek je za hodinu."

Hanley neklidně poposedával v křesle a se znepokojením pozoroval rozložené kolonisty. V této chvíli bylo těžké uvěřit tomu, že právě oni ho vybrali za svého vůdce. Hanley pochopil, že se musí vylodit bez ohledu na nabežetosti, které na ně tam dole může čekat. Avšak většina kolonistů byla, jak se zdálo, právě opačného mínění. Zatím ale vřekem křičeli, hrozíce pěstmi na kapitána Cranstona, který stál v popředí před zasedáním. Malou místnost vyplňovala vířava, umocněná zvukovou vracející se z chodeb plných poslouchajících lidí.

Přes svou nervozitu, nemohl Hanley odtrhnout své myšlenky od neznámého, který seděl stranou. Musel to být on, Rogan, neboť všichni ostatní se mezi sebou dokonalně znali.

Ten člověk na sebe upouštěl stále větší pozornost. Byl stíhlý, nejméně pět stop a deset palců vysoký, a když Hanley uslyšel jeho jemný a laskavý hlas, pocítil, jak jeho odpor k tomuto člověku dvojnásobně vzrostl. Jeho oči byly nezvykle zelené. Smaragdové zelené!

Hanley se s nechutí odvrátil od neznámého a zahleděl se na plachou rozměrně nátěnnou obrazovku, vyplněnou obrazem planety, ke které se blížili.

Z této výšky se ještě nedaly rozlišit podrobnosti, ale viděl již výrazně zelené pásy rostlinstva. Po levé straně se leskly spleť čáry tek. Na pravé se nacházely ruiny první lidské osady na planetě Ariel.

S naděvrou hleděl na obrazovku. On, vědec a pracovník administrativy se neobával ničeho, co by ho mohlo potkat tam dole, ale když pomyslel na členy osady a děti, a to jak se mu zdálo, bez jakéhokoli vzrušení, jeho původní rozhodnutí o vylodění se začalo otřásat v základech.

Hluk utichl a kapitán Cranston pokračoval: "Musíme uznat, že situace není zrovna nejlepší. Nedovedu si vysvětlit, proč na této přátelské planetě došlo podle všech předpokladů ke zničení lidských obydlí. Ale i tak vás musíme vylodit. Máme málo potravin, abychom se s takovým množstvím lidí mohli vrátit. Je mi líto, ale jste tedy, a tak musíte také zůstat. Teď vám

chci," obrátil se rychle na předsedajícího, "představit člověka, který dnes přišel na palubu naší lodi, aby vám pomohl. Tato je Mark Rogan z kosmické patroly. Mr. Rogan, smí-li vás obtěžovat. Vás také, Mr. Hanley."

Rogan povstal ze svého místa a přistoupil ke kapitánovi.

"Mr. Rogan, můžete říci několik slov našim kolonistům?"

Rogan se nejprve rozhlédl, poté po jeho tváři přeběhl lehký úsměv, a řekl laskavým hlasem, který jako by už Hanley kdysi slyšel.

"Příteli, ničeho se neobávejte, všechno bude v pořádku. Seznámil jsem se se vzniklými problémy z vašeho vysílání a jsem přesvědčen, že za den, nejvýše za dva, vám budu moci zajistit bezpečné vylodění."

Ustoupil o několik kroků zpět. V auditoriu nastalo ticho jako v hrobě, ale po chvíli se odezvě rozlehly ženské vzdechy.

Hanley, který s úžesem vyslechl toto sladko-cukrové ubezpečování, pohlédl na poslouchající obecenstvo. Tato slova byla úmyslně volena pro odvácení napokoje a Mark Rogan měl neočekávaný úspěch. Ale spou, pokud šlo o ženy.

Kapitán Cranston oteruší mlčení, jako kdyby pokračoval ve své přerušené řeči. "Lene, chtěla bych ti představit Marka Rogana." Pak se obrátil k Roganovi. "Mr. Hanley je velitelem kolonistů."

Živé zelené oči se zabodly do Hanleyovy tváře. konečně se Rogan usmál a vztáhl k němu svou stíhlou dlan. Hanley ji s otálením vzal do své a podvědomě silně stiskl Roganovy dlouhé a hubené prsty.

Úsměv z Roganovy tváře zmizel a Hanley měl náhle pocit, jakoby jeho dlan byla ve svráku. Bolesti zbledl. V téže chvíli však stisk povolil a bolest pfešla. Zelené oči ho probodávaly a Hanley si byl nemile jist, že jeho nepřátelství bylo odhaleno a patřičně posouzeno. Poznal, že první kolo prohrál.

Kapitán Cranston se opět obrátil ke kolonistům.

"Děti a pány, jako první přistane ozbrojený výzvedný oddíl, pod společným vedením Mr. Rogana a Mr. Hanleya. Můžeme to uskutečnit ještě dnes, když neodkladně začneme s nezbytnými přípravami."

Hanley neložil do průzkumného člunu přenosný vysílací systém, Geigerův počítač, přenosný radar a také speciální přístroj, schopný vytvářet jakýkoliv druh vlnění - zvukovým počínaje, přes ultrazvukové a krátkým rádiovým vlněním konče.

Koutkem oka zahlédl v chodbě přicházejícího Rogana. Spěšně se odvrátil do protilehlé strany, ale bylo již pozdě něco předstírat a tak zpřímá pohledl na přicházejícího. Ne, nemýlil se. Rogan byl oblečen do námořnických kalhot a košile, kterou měl rozepnutou. Jeho kapsy vypadalý ne to, že jsou prázdné, ale jeho kroky byly přesto sebejisté. Neměl s sebou vůbec žádné vybavení.

Hanley stroze odpověděl na jeho "dobrý den" a když společně vešli na palubu člunu, v duchu si pomyslel: "I tak je dobré, že se uvolil použít tradičního způsobu dopravy."

O deset minut později odstartoval průzkumný člun směrem ke zřícenině, které byly kdysi sídlem tisícovky obyvatel.

"Úplně, jako kdyby to tady přejel buldozer," řekl jeden ze členů posádky, když otřesený Hanley vstoupil.

Přehlédli ruiny a ztřeška polkl. Kdo nebo co si dalo takovou práci, aby sídlo uvedlo do tohoto stavu? Kamenné budovy byly rozbité tak důkladně, že by se těžko dal nalézt jeden celý neporušený kámen. Tu a tam již stačila vyrůst nová tráva. Jenom několik stromů té mohutné síle odolalo. Té síle, která jinak všechno rozdrtila a zničila, jakoby to tu někdo shrnul obrovskou lopatou.

Hanley udělal několik kroků vpřed a o něco zaskočil. Podíval se pod nohy a hrůzou ustoupil o krok zpět. Byly to lidské pozůstatky, zaryté jakýmsi prepočítaným způsobem do země.

Až nyní pozoroval uprostřed ruin ležící těla. Nebylo lehké je okamžitě rozpoznat, neboť mnoho z nich bylo rozbitých a zasypaných tenkou vrstvou země. Vypadalo to jako neveliké pahorky.

Frank Stratton, jeden z mladých kolonistů, stanul při něm. Hanley se obrátil a zeval na Rogana: "Mr. Rogan, musíme se zde asi trochu porozhlédnout. My dva bychom mohli projít kolem řeky a Mr. Stratton," - jmenoval jednoho z techniků - "by zkontroloval tamhle ty pahorky. Zbytek může hledat, kde chce. Nemám žádné speciální při-

kozy, máte jen oči otevřené a vraťte se nejpozději za dvě hodiny."

Nečekal ani na Roganovu odpověď a rychle vstoupil do člunu. Bylo to trochu nezvyklé, aby obe velitelé průzkumné skupiny šli na průzkum spolu, ale Hanley chtěl konečně spatřit experta Správy kontaktů při práci. V hloubi duše si předsavzel objasnit tuto záležitost bez jeho pomoci.

Uchopil přístroji vrchovatý beton a hodil si ho na záda. Trochu se při tom zapotécel, neboť náklad byl dost těžký, ale okamžitě nabyl ztracené rovnováhy a spolu s Roganem opustil ruiny sídliště. Trochu ho udivilo, že Rogan tak ochotně souhlasil s jeho návrhem. Všiml si, že jeho společník velmi pozorně pozoruje oblohu, naproti tomu ho téměř nezajímá, co se děje okolo nich.

Molé rozryté země se již měly stačile obléci do mladé svěží trávy. Vychývaly jen větší kameny, kterých bylo v okolí zničené osady velké množství. Došli k první skupince stromů. Na některých právě dozrávaly plody, jiné byly v plném květu. Teplym povětrím se nasle nasledila vůně.

Stanuli na břehu řeky, jejíž hlubokým korytem se valil silný proud olegovité, slizké vody. Postupovali dále podél řeky po přírodní stezce běžící po úpatí stále více se zvedajícího břehu. Zakrátko se nad nimi zdvihala sto stop vysoká nekompletní stěna. Zepředu k nim doléhal mohutný rachot vodopádu.

Rogan, který šel první, se náhle zastavil a Hanley využil této chvíle k tomu, aby sundal ze zad svůj těžký náklad a zapojil přístroje. Geiger celý čas mluvil jako zakletý, proto ho odložil a jen tak prohodil několik slov do interkomu. Odpověď dostal v podobě nepřijímaného hvízdání a praskání.

Vůbec ho to nepozvedlo na duchu. Na palubě lodi vypadaly takové neartikulované signály jenom tajemně, ale slyšet je nyní bylo přinejmenším podivné.

"Nemyslíte, že by nám mohlo hrozit nějaké nebezpečí?" zeptal se Rogana.

Nedostal odpověď. Rogan se dokonce ani neotčil, jako by vůbec nebral na vědomí skutečnost, že se ho někdo na něco ptá. Hanley zrudl zlostí a šel k němu blíž. "No, je nejvyšší čas, abychom si vyjasnili pár věcí," pomyslel si.

Když stanul vedle Rogana, zjistil, že se dívá k malému pahorku písku. Uvědomil si, že se Rogan zastavil již dvakrát

a pokaždé si prohlížel podobné písčité útvary. Tímto poznáním jeho hněv upadl. Hledal nějaký smysl v Roganově počínání a teprve nyní ho objevil. Podíval se důkladněji na písčité pahorek. Vypadal úplně obyčejně. Žlutohnedý písek, vůbec nic neobvyklého, ale také to mohlo být místo, kde se rodí jakýsi život, zrovna tak dobře jako cokoli, co do té doby mohli upozorovat.

Zamyslel se. Měl zlost, že se tak hloupě zeptal a jeho společník byl navíc tak neuchotný, že to až hračičilo s výměchem. S nechutí se odvrátil, když na sobě náhle ucítil Roganův pohled a uslyšel jeho lesklý hlas.

"Mr. Hanley, podle vašeho chování usuzuji, že jste na mě před chvílí mluvil a já vás urazil, protože jsem vám neodpověděl. Je to tak, že?"

Hanley jen přikývl, neboť navěděl, co by řekl. Způsobem, jakým Rogan formuloval svoji opožděnou odpověď, se snažil naznačit, že... Vždyť je to jedno. "Usuzuji z vašeho chování", opravdili Hněv se opět dostavil. Nebo tím snad chtěl Rogan skutečně říci, že neslyšel jeho otázku? Hanley čekal s těžko potlačovanou zlostí.

Po chvíli Rogan pokračoval: "Tak často se nacházím v podobné situaci, že se již zpravidla vůbec nestarám o to, abych něco vysvětloval." Jeho relaxované oči planuly zvláštním vnitřním svítem. "Protože ještě budeme spolu pracovat, chtěl bych, aby jste mi věřil, že když jsem zamýšlený, neslyším co se kolem mě děje. Uzavřu se do sebe, aby mě nic narušilo. Chci, aby jste mi promínil. Snad se to nerozchází s vašimi představami o reálném světě," zakončil jemně.

"Už jsem o něčem podobném slyšel. Hypnóza a tak dále..." odpověděla nechutí Hanley.

"Jestli to nějak chcete pojmenovat..." řekl Rogan takovým tónem, jakoby mu bylo všechno jedno, "ale uofimné řečeno, zrovna takhle to není."

Hanleyovi konečně došlo, že jeho společník byl k němu skutečně upřímný.

"Díky za vysvětlení. Můžete mi ale vysvětlit, co hledáte v tom písku?"

"Život," odpověděl a odvrátil se od něho. "Život je v podstatě tak jednoduchý, že je až těžké sledovat jeho jednoduchost. Na každé planetě proudí životní procesy takovou etapou, ve které je nemožné roz-

poznat hmotu původu organického od neorganického. Na této planetě tato etapa stále trvá a je hlavním podstatou zdejšího života. Nemohu vám to níže dokázat. Jediným přístrojem, který mi to pomohl odhalit, je můj mozek. V této chvíli si ještě nedovedu plně představit, do jaké míry rozhodne tento fakt o mém dalším postupu. Naradil bych vám, abych jste pocítoval nějakou povinnost orojevovat mi přátelské city jenom proto, že jsem se rozhodl vám vše tak podrobně vysvětlit. Mohli by jste pak toho později litovat."

Hanley, který měl právě v úmyslu udělat to, od čeho byl odrazován, se nyní cítil jaksi nespokojen. Rogan mu dal jasně najevo, že ví o čem mluví. Opět se zadíval zpět na písek a Hanley se vrátil ke svým přístrojům. "Většinu životních forem musím objevit i bez té jeho teorie a s použitím běžných přístrojů," pomyslel si. Starostlivě postavil radar a začal vysílat impulzy do hlubin země. Ustavičně měnil jejich směr a po chvíli zaregistroval odezvu, která prokazovala existenci malé jeskyně. Byla malá, přesto to však mohlo svědčit o přítomnosti nějakého živočicha.

Pacifiké uložil radar a začal se zabývat emitorem vibrací. Střelka náhle skočila až do červeného pole a v téže okamžiku uslyšel Roganův výkřik: "Hanley, skoč Sem!"

Hanley nad sebou uslyšel rachot a bezděčně pohlédl vzhůru. Pronikavě vykřikl. Uviděl, jak se na něj valí skála. Pokusil se uskočit, ale právě v té chvíli pocítil úder. Střelná bolest a pak již jenom tma.

Bolest. Hrozná bolest hlavy. Se sténáním otevřel oči. Ležel pod stímsou stěnou, několik stop od místa, kde ho zasáhla osudná úloha skály. Mňamění vodopádu mu znělo v uších. Pohlédl směrem, odkud přicházelo i když předem věděl, že stejně nemůže nic vidět. K vodopádu přece ještě nepronikl. Velmi podivné bylo, a to ho také silně znepokojilo, že nikde neviděl Rogana.

Postavil se na nohy. Minul odložený náklad a došel k zákrutu řeky. Odtud dohlédl na mili daleko podél jejího krutího toku. Nestál žádný strom ani nejmenší pohyb.

Kromě údivu začal pocítovat i zlost. Pokračoval dál. Přeslých nějakých dvěstě yardů a znenadání před sebou uviděl vodopád. Voda řeky padala z více jak jednoho sta stop do dlouhého a širokého údolí.

Na bžehu řeky vyrůstal hustý zelenobronzový les, rozkládající se až k horizontu. Po Rogenovi nebylo ani památky.

Nerozhodný, co by vlastně měl udělat, se vrátil ke svému zavezradlu. Cítil, že je povinen jít kupředu za svým posláním, ale příliš dobře věděl, že už teď ho dělily jen milimetry od jisté smrti. Na spáncích měl zaschlou krev a odfoušená tvář pekelně pálila.

Náhle pocítil úlevu, když spatřil lístek zastrčený za kryt displeje Geigera. Přece jen má v sobě nějaké lidské citění, pomyslel si a přečetl Rogenův vzkaz. "Vrať se na loď! Ukáži se ze jeden nebo ze dva dny."

Stiskl sty a na tváři mu vyskočil ruměnc, který nebyl vyvolán jenom pře-dešními pocity. Vzápětí ho ale hněv přešel. Rogen přece není jeho chůva a úkol, kterého se ujal, nespočíval v tom, aby se stárl o potlučené nebo zraněné lidi.

Zapnul vysílačku. Sluchátke rázem ožila tisícerem zvuků. V celé té kakofonii bylo dokonce možno rozeznat jeho vlastní deformovaný hlas donekonečna se opakující zprávy, které byla odvysílána minulý týden. Pokusil se vyslat nouzovou signál, oznamující jeho současnou situaci, ale nepodařilo se mu prorazit ten odporový překot.

Nezbylo mu nic jiného, než se vydat na zpáteční cestu.

Před setměním došel do oázy. Okamžitě byl dopraven na loď, kde mu bylo lékařů důležitě nařizováno strávit noc pod jejich dohledem s tím, že se ráno bude s největší pravděpodobností cítit již zcela zdrav.

Hanley spal neklikým spánkem. Budil se každou chvíli a velmi špatně znovu usínal. "Na každý pád mu není možno odeřít odvěhu," myslel si v jedné chvíli. "Je noc a on tam zůstal úplně sám."

Pokoušel se tak sám před sebou ospravedlnit lež, kterou pověděl ostatním. Řekl jim, že se Rogen vydal dál teprve tehdy, když se ujistil, že se Hanleyovi nic nestalo. Byla to očividně lež, ale byla nutná k tomu, aby kolonisté nepřestali v Rogenův věřit.

Přes noc nabral Hanley nové síly a energii. Probudil se ještě před svítáním s náhlou myšlenkou. Skákal. To nebyla náhoda! Někdo nebo něco ji muselo shodit!

Ráno se tam vrátil, rozhodl se.

Bylo devět hodin. Zrovna si připravoval oblečení, když vešla jeho žena a ztěžka si sedla do křesla. Její šedé oči byly unavené, dlouhé blond vlasy neucesané a ve tváři měla hluboké vrásky.

"Dělám si starosti," řekla bezbarvným hlasem.

"Nic mi není," ujistil ji Hanley, "skončilo se to jen pár hodinami a lehkým šokem."

Jakoby ani jeho slova neslyšela.

"Když si pomyslím, že on je tam dale a že celý celý kolonie záleží na tom, zda se mu podaří přežít..."

Právý šok Hanley utrpěl teprve nyní, když pochopil, že se jeho žena natrápí pro něj, ale pro Rogenův. Znepokojené na něj pohlédla. "Zachoval jsi se vůbec správně, když jsi ho tam nechal samotného?"

S úžasem se na ni zahleděl, ale neřekl nic. Ostatně vůbec nevěděl, jak by měl reagovat. Báhem anidené se ještě více utvrdil v rozhodnutí, že musí tajemství planety odhalit bez Rogenovy pomoci.

O několik minut později se společně s Frankem Strettonem, který pilotoval průzkumný člun, vydal k planetě. Hanleyův plán byl prostý. Jestliže na planetě existuje život, tak se musí nějakým způsobem projevit jeho přítomnost. Bystří pozorovatel to musí postřehnout, i když nedisponuje nijak vyjímečným mozkem.

Přistáli na louce přibližně půl míle od řeky a míli od vodopádu. Bylo to dobré místo pro zahájení průzkumu fenoménu "valicích se kamenů".

Mladý Stratton, který do té chvíle neřekl ani slovo, náhle prohlodil: "Je tu plánek. Kdyby nebylo toho kamení..."

Hanley lhostejně přikývl. Sestoupil na zem a začal se rozhlížet, jako by znovu zkoumal zdejší okolí. Obklopovaly ho strmy a nekonečné travnaté roviny pokryté barevnými květy. Vadní trřít se nad vodopádem blýskala jako živé stříbro. Z vodopádem začínalo rozlehlé zalesněné údolí. Ano, této krajině nechyběl přirozený půvab.

Skutečně, jak podotkl Stratton, malých i větších kamenů zde bylo velmi mnoho. Ty ale bude možné přece odstranit. Hanley přistoupil k nejbližšímu a zvedl ho se země. Kámen byl velký jako meloun, ale byl

kupodivu velmi lehký. Držel ho v ruce a sledoval sluneční pearsky odrážející se od jeho povrchu.

Na první pohled vypadal jako žula, ale měly ho zářivé žluté skvrny, takže se tato prohlídka si již nebyl tak jistý. Prsty měl zabarveny do žluta, a proto uvažoval, že by to mohla být i elementární síra.

"Co je to vlastně za člověka?" zeptal se chladně Stratton. "Proč po něm ženy tak blázní? Dorothy mě nenechala přes půl noci usnout, jak se o něj strachovala."

Ačkoliv byla Hanleyova mysl zcela zaujata podivným kamenem, vzpomněl si náhle na neobvyklé Eleanorino chování.

"Nikdo neví tolik co on," odpověděl, "snad a výjimkou..." zarezil se, neboť šlo zřejmě pouze o jakési zvěsti. "Podle dokumentů, loď se kterou cestovali jeho rodiče, ztroskotala na opuštěné planetě. Tam se Rogan narodil. Když ho odtamtud odvezli, byl ještě dítě a když se projevil jeho neobvyklé schopnosti, bylo již pozdě."

"Pozdě na co?" zeptal se Stratton.

"Nikdo se již nepamatoval, kde přesně se ta planeta nacházela."

"Hm..." mladík se na chvíli odmlčel. Hanley se již chtěl opět zabývat kamenem, když mu Stratton položil další otázku.

"A co ta legenda, podle které má děti po celé galaxii?"

"Pomluvy," odpověděl stroze Hanley. Vůbec se mu nelíbilo, že musí Rogana bránit, tím více, že i jeho tížily stejné pochybnosti, které nedávaly pokoj Strattonovi.

"Co vlastně zamýšlí?" zeptal se Stratton. "Chce snad vytvořit celou skupinu takových podivných lidí, jako je on sám?"

Hanley již kdysi tento názor slyšel, řečený dokonce stejnými slovy. Vzdor svému vlastnímu přesvědčenímu přitakal. "Možná, že jeho neobvyklé schopnosti, které mu dovolují domluvit se a různými živými tvory, se musí stát vlastnictvím co největšího počtu lidí. Mám takové tušení, že jen kvůli němu žijí ženy v takových koloniích, které musí prosit o jeho pomoc. S radostí přijímají možnost mít s ním děti a ty díky svým neobyčejným schopnostem dokážou zajistit pokojnou koexistenci s cizím životem. Lze předpokládat, že..."

Náhle se s úžasem zarezil. Chtěl být jízlivý a ironický, ale v jeho slovech znělo cosi zcela reálného, a co víc, zcela

možného.

Proboha! pomyslel si. Jestliže by se chtěl sblížit s Eleanorou...

Zeskočený touto myšlenkou, vztekale třásl a kamenem, který dosud držel v ruce, do jiného, ležícího opodál v trávě. Rozlehlo se silné třesknutí. Oba kameny se rozbily a závan větru mu vehnul do tváře mrak žlutého prachu. Intenzivní sirný zápach byl přímo nesnesitelný. Hanleye přepadl silný záchvat kašle, který přešel teprve tehdy, když se mu podařilo nabrat do plic opět čerstvý vzduch. Chystal se, že si zblízka prohlédne zbytky rozpadlých kamenů, když Stratton náhle vykřikl.

"Mr. Hanley, kameny! Hýbou se!"

V první chvíli Hanley vůbec nevěděl, jestli má věřit svým vlastním očím. Větší i menší kameny roztroušené po celé louce se začaly pohybovat směrem k nim. Pravda, dosud jakoby nejisté a nerozhodné, ale přesto se hýbaly. Současně lehký váněk, který do té chvíle připomínal svoji existenci jenom čas od času, značně zesílil. Listí zatáčovalo v povětrí, ve tváři ucítil ostré bodání větrem nasazeného prachu.

Oči mu začaly slzet. S tépáním vykročil ke člunu, ale klopyli a spustěný mštek. Vítr nyní řítel s takovou silou, že se musel silně předklonit, aby se vůbec udržel na nohou.

"Sam, rychle!" uslyšel nad sebou Strattonův hlas.

Po chvíli ucítil tlisk ruky, které mu pomáhala vystoupit po schůdkách. S posledními silami se dostal na své místo v kabině a s námahou potom dýchal ještě nyméně jednu minutu. Stratton se začal točit kolem řízení.

"Franku, počkej ještě," zvolal Hanley.

Mladík se odvrátil od přístroje a odpověděl vážným hlasem.

"Mr. Hanley, bude lepší, když okamžitě odstartujeme. Ten vítr nás může převrátit."

Jeho slova se částečně ztrácela v porывech větru, nepřátelského a větrného přeluhujícího. Hanley ale i tak porozuměl a co jde a záporně zakroutil hlavou.

"Ještě nerozumíš?" zakřičel. "Ty kameny jsou tou zdejší formou života! Musíme zde zůstat a získat o nich co nejvíce informací. Jestli se nám to podaří, nebudeme

už Rogana potřebovat!"

To Strattone přesvědčilo. Při zmínce o expertovi se uklíbil.

"K čertu! Ukážeme tomu..." Bylo vidět, jak se hrne do práce.

"Zapni přijímač," přikázal Hanley.

"Jsem zvědav, co bude slyšet."

Přístroj díl bouří nejrůznějších zvuků. Na všech frekvencích byl piskot stejně hlasitý a zcela bez informace. Hanley chvíli zaraženě naslouchal a pak pohlédl ven.

Užasle hleděl na kupící se kameny, které stále s větší silou dorážely na stěny nevelkého člunu. Vratva, kterou malé i velké kameny vytvořily, již začala dosahovat výšky tří stop. Odhadoval, že se již skládá z několika stovek skalních úlomků.

Objevovalo se jich ostatně čím dál tím víc. Hanley se otřásl, ale napřesťoval pozorovat okolí. Rozbourený vítr roztácel stále nové a nové kameny. Jejich rychlost záležela na jejich rozměrech. Střední se valily rychlostí asi dvě nebo tři míle za hodinu, rychlost větších kamenů o průměru do dvou stop, se dále odhadnout až na pět mil.

Kamenný zával rostl přímo před očima a Hanley, pln neblahé předtuchy, se obrátil ke Stratttonovi. Spatřil, jak nějakou tyčí odstrkuje něco, co se pokouší vdrát do vnitřku člunu.

"Kamení!" chraptivě křičel Strattton. "Samé kamení! Už je ho celé hromada. Za chvíli nás zavalí!"

Hanley zavěhal. Díky tomu, že neodletěli, zjistili, jakým způsobem protivník útočí. Kdyby snad zůstali ještě dále..."

Jeho myšlenky přerušil následující Stratttonův křik: "Mr. Hanley! Padívejte se!"

Podíval se tam, kam ukazovala ruka jeho mladého spoléčníka. Nějakých sto stop od nich se valil obrovský balvan, o průměru nejméně deseti stop. Zvolna se otáčel kolem své osy, jakoby se pokoušel určit, kterým směrem se má dát. Ještě chvíli a srazil se přímo na ně.

Hanley ztěžce polknul a pak řekl hlasitým, ale klidným hlasem: "Dobrá, startujeme!"

Strattton se vrhl k přístrojům. Stáhnul člunu se přenášela citelné chvění. Podlahy se pod jejich nohama zatačily.

Hanley cítil, jak se motory pokoušejí vynést člun vzhůru.

"Mr. Hanley! Něco nás drží

"Musíme vyskočit a utéct," zbroběhlo Hanleyovou ztmulou myslí. "Ale kam?"

Chťel již Stratttonovi přikázat, aby to zkusil ještě jednou, když vtom spatřil obrovský balvan, jak se řítí přímo na člun a každým okamžikem nabírá na rychlosti.

"Franku! Balvan! Utíkejme!" vykřikl. Nepočkal, aby se ujistil zda ho poslechl. Křáčovitými skoky se vrhl kupředu. Jen byl co nejdál od člunu. Vyskočil na nejblížejší kámen, odrazil se od něho a skočil ještě jednou. Ze jeho zády se rozlehl hluk nárazu, skřípot trhavícího se kovu a křik umírajícího člověka.

A potom nastalo ticho.

Bžel. Tichý, ale silný vítr m dával křídla. Po chvíli vyčerpávajícího běhu zpomalil a ohlédl se. Přeběhl zhruba dvě stě padesát yerdů a mezi ním a člunem se nyní nacházelo několik stromů a keřů, ale přesto dobře viděl obrovský balvan, který ležel na rozmáčeném vzduchu. Panoval absolutní klid. Všechny kameny ležely bez pohybu.

Vítr se nyní změnil v utichající váněk a všechno mu to připadalo jako téžký a strašlivý sen. Nemohl se stále smířit se skutečností, že mladý Strattton nyní leží ve zahýbaných zbytcích průzkumného člunu.

"Musím se tam vrátit," napadlo ho nejednou šilená myšlenka.

Náhle se nevelký kámen, který do té doby ležel klidně asi sto stop daleko, zechvěl a začal se kutálet směrem k němu. Také další kameny se začaly pohybovat a po chvíli se již všechny sunuly jeho směrem.

Hanley vzal svůj nápad rychle zpět. Když přemýšlel o tom, co se stalo jeho druhovi, pocítil jakousi bezmeznou prázdnotu. Nejdůležitější však bylo to, že se mu podařilo odhalit a identifikovat nepřítelskou formu života na této planetě. Musel nalézt nějaký způsob, jak tyto informace dostat na kosmickou loď.

Šel souběžně s řekou směrem k sídlitě, od kterého ho podle jeho odhadu dělily tři až čtyři míle. Po několika minutách pachu du zůstaly všechny kameny daleko vzadu. Když trochu zvolnil, napadlo ho trium-

fální myšlenka. Potřeboval čas, aby si ji potvrdil.

Pokoušel si představit, jak bude vypadat život kolonistů na této planetě. Především budou muset vyčistit celé území od všeho kamení. Ke standardní výbavě mužů a žen přibude povinná stomová karabína a náboji o síle tisíce jednotek. Může se stát, že to bude mít za následek i to, že živé skály budou tak vzácné, že se stanou pouze muzeální záležitost. Kolonie se jistě velmi rychle rozroste, a pak se rozšíří do všech oblastí s výjimkou nepřístupných míst.

Byl ještě zaujet rozbozem možností, když před sebou zahlédl kameny blýskající se v paprscích slunce. Zazvil se, překvapen tímto pohledem. Poté spěšně odbočil stranou, dále od řeky. Po chvíli se zastavil znovu. Kameny byly tady!

Ztěžka polkl a vrátil se zpět k řece. I zde se začalo pohybovat několik obalých předmětů. Současně zde také ale rostly jednotlivé stromy a stále více nejrůznějších křovin, takže menší kameny neměly možnost rychle měnit směr pohybu. Uplnul se na tento poznatek jako na poslední naději na záchranu. Vběhl mezi stromy hledaje nejvhodnější útočiště. Konečně ho uviděl necelých dvěstě stop od strmé klesajícího břehu řeky. Část mohutného kmenu vyrůstala ze země pod tak mírným úhlem, že by jistě neměl žádné potíže, kdyby na něj chtěl vylázt, vyšplhat se po některé ze silných větví a proniknout až do samého vrcholu, který se majestátně týčil nad všemi okolními stromy. Zatím však pospíšil na břeh, který čněl nad řekou.

Voda se valila zhruba padesát stop pod ním a Hanley neměl šanci sestoupit k úpatí srázu. Stačil mu jediný pohled, aby vyvolal řeku jako možnou cestu útěku. Obrátil se zpět k vyhlédnutému stromu. Znapokojeně zpozoroval, že ho od kmene, který mu nabízel bezpečnou ochranu, odděluje již více než tucet kamenů. Vykročil přímo k jednomu z nich, opatrně ho překročil, ale kámen se dál koulal původním směrem. Teprve když Hanley takto minul dva nebo tři, první se zastavil a váhavě se obrátil jeho směrem.

Strach ho zcela opouští. Přesvědčil se, že není odříznut, a proto odstupil, aby se kámen přiblížil až těsně k němu. Dzatrně ho pozoroval, hledaje nějaké stopy inteligence, ale viděl pouze porážení,

nižím se neodlišující kus skály.

Kámen se pomalu dokutácel k jeho botě, dotkl se jí - a už tak zůstal.

Pokusil se ho setřást, ale nevalný oblázek držel na jeho botě pevně, jakoby přilepený. Vážil alespoň pět liber a na Hanleya dopadl kromě dosavadního napětí další obavou, že se kámen už nikdy nebude moci zbavit.

Mezitím i další kameny odhalily přítomnost člověka a začaly se přesouvat do jeho blízkosti. Hanley se proto spěšně vyšplhal na kmen a sundal botu s nalepenou přítěží. Oklepával ji ale zbytečně. Zlostně proto botu hodil na nejbližší kámen. Oba srazivší se kameny se rozlily na jemnou drť a přínosný vtroupení zehnal velice nepřijemný silný zápach přímo na Hanleya. Když ho přeshel prudký záchvat kašle, a jakž takž prohlédl usilovně očima, uviděl uprostřed nevelké hromádky úlomků ležet blýskající se krystal. Pozorně si ho prohlédl, pak chytil nežádoucí zátěž zbytečnou botu a opět se vrátil na strom. Učinil tak v poslední chvíli. Kamkoliv se podíval, všude se do doslova hemžilo kameny, která se kutěly k němu.

Zbytek dne strávil na stromě. Až před západem slunce se vyšplhal výše a našel si vhodné uspořádání větví. Zde se uložil na noc. Zpočátku nemohl usnout, ale kolem půlnoci konečně upadl do spánku.

Vzbudil se jakoby vlivem nějakého podnětu. Slunce teprve začínalo vylézat nad obzor. Pa jeho straně řeky letěl souběžně se břechem průzkumný člun. Hanley rychle vyskočil na nohy a málem při tom spadnul na zem, když se jedna zdánlivě silná a pevná větev zlomila jako suchý klacek. Rychle však ztracenou rovnováhu získal zpět, strhl ze sebe košili a začal s ní mohutně mávat...

Hanley hlídal Eleonorou připravenou snídani. Od ní se také dozvěděl, že Mark Rogan se vrátil na loď předcházejícího večera, strávil noc na palubě a poté se brzo ráno vrátil na planetu. Hanley přisáhl jíst a na chvíli se zamyslel.

"Prozradil něco bližšího?" zeptal se něhle. "Našel už hledanou odpověď?"

Čekal na její slova, žárlivý na svůj vlastní objev a hlavně s obavou, že na byl předstížen.

"Až ne," vzdychla ztěžka Eleonora.

"Ostatně, mluvil hlavně s muži. Možná řekl něco jim..."

Hanley o tom silně pochyboval. I tak se jednoduše slečí kolem sebe pozorně pozorovat, aby dosáhl více, než ten celý slavný expert.

Již se chtěl opět pustit do jídla, když si uvědomil podivný tón, kterým mu jeho žena odpověděla.

"Rozmlouval hlavně s muži?" zopakoval po ní.

Eleonoriny tváře se pokryly ruměncem. "Pozvala jsem ho na oběd," řekla a rychle dodala: "Myslela jsem, že se brzy vrátíš, s ohledupokládala jsem, že nebudeš mít nic..."

Znělo to tak nevinně a zároveň bezbranně, že ji musel přerušit.

"V pořádku miláčku. Opravdu to nevadí." Upřímně řečeno si tím však vůbec nebyl jist. Do konce snídaň jí pak nenápadně pozoroval a v hlavě se mu honily nejrozumnější myšlenky. V jedné chvíli se jí dokonce mělam zeptal - "A nezůstal tu také na noc?", ale když si uvědomil, jak by ji mohl velice urazit, zatnul zuby a pocítil sám na sebe zlost.

Neklidné myšlenky ho však přiváděly k šléšnetví. Původně chtěl čekat na výsledky Roganových výzkumů, protože bylo ještě daleko do únlého vyřešení problému živých kamenů. Nyní však věděl, že o nich Rogan nehovořil jako o rozumném druhu.

Když osvětřil celou situaci ostatním, ukázalo se, že i oni jsou netrpěliví.

"Naše ženy jsou do něho úplně zblázněné," řekl vztekla jeden z kolonistů. "Víte s čím přišla ta moje, když se doelechla o smrti Franka Strattona? Že se jeho vdova musí okamžitě provdat za Rogana? Jak to já vidím, napatří k těm, co by se zrovna chtěli ženit. Ale představte si to - takovej nápad!"

"To je instinkt přežití," ozval se jiný kolonista. "Z historie je známo mnoho žen, které toužily mít děti se slavnými muži, a když vezmeme do úvahy ještě ty zvláštní Roganovy schopnosti -"

"Zas ne tak zvláštní," přerušil ho kdosi. "Náš šéf, Leonard Hanley, odhalil například i bez pomoci toho 'slavného člověka'."

Hanley tuto rozzůstající se diskuzi ukončil.

"Téměř celý zítřek nám zabere přepra-

va základního výsadku na planetu. Nejdříve zjistíme přesun žen a dětí. Jestli se Mr. Roganovi určí objevit dříve než začneme s přepravou žen a dětí, tak nám může předložit výsledky svého pátrání. Jestli ne, pak..."

Tak nějak se také stalo. Marku Roganovi se neurčilo objevit.

Jako místo pro uřistání byl vybrán volný břeh řeky v zalesněném údolí, otevřený se ze vodopádem. Než stačilo slunce vystoupit na vrchol své každodenní cesty, všichni kolonisté se již nacházeli na planetě. Kapitán Cranston informoval Hanleya, že se loď "Kolonista 12" neodkladně vydává na zpáteční cestu.

"I tak nám tato výprava zabrala příliš mnoho času," dodal jakoby na omluvu. "Majitel už bude vzteklý."

Hanley se neptnul ani k tomu, aby mu dal nějakou alespoň trochu pochopení. Přiliš dobře si byl totiž vědom skutečnosti, že kolonisté budou ještě nejménou třetě výlučně kvůli komerčním cílům přistupu těch, kteří drží ve svých rukou celou transstellární přepravu. Pokoušel se nalézt nějaký důvod, který by ospravedlnil další přítomnost lodí na Arielově orbitě, ale nic se mu nepodařilo vymyslet.

"A co bude s Roganem?" zeptal se konečně. "Nepočkáte na něj?"

Kapitán Cranston pokrčil rameny. "Vezme ho nějaká hlídková loď," dodal. "No, tak nashledanou."

Stiskl Hanleyovu dlaň a ten si se sarkasmem uvědomil, že teď si nikdo nějak nevzpomněl na to, že Rogan nepotřebuje žádnou loď pro cestování kosmickým prostorem. Bylo udivující, jak mohl někdo takovému nesmyslu uvěřit.

Bylo krátce po poledni. Hanley koutkem oka postřehl jak Eleonora, pracující v blízkosti stanu, spěšně vyndala kosmetické nádobíčko a důkladně si pudruje nos. Obrátil se ořoto směrem kterým hledala a tvář se mu zkrivila v úšklebek. Podle běhu řeky se blížil Rogan.

Expert na kontakty s cizími civilizacemi promluvil teprve tehdy, když ho od Hanleya dělilo asi půl tuctu stop.

"Kde je loď?" zeptal se. "Mr. Hanley, to vy jste nařídil vylodění?"

Jeho hlas neztratil nic ze své laskavosti, ale bylo možné z něho vyčíst potlačovaný hněv. Hanley, jistý svým správným rozhodnutím cítil, jak mu po zádech přeběhlo mrazení. "Že bych udělal nějakou chybu?" proběhlo mu myslí, ale nahles odpovéděl:

"Ano, já jsem to nařídil. Tak nějak se mi totiž, Mr. Rogan, podařilo," Hanley získal zpět značnou část svého sebevědomí, "objasnit záhadu této planety - nepřátelskou formu života. Podnikl jsem zároveň všechna nezbytná ochranná opatření."

Rogan se dvakrát zhluboka nadechl, jako by chtěl něco říci, ale nakonec neřekl ani slovo. Jenom ustoupil o krok zpět a začal pozorovat pobíhající kolonisty. Když spatřil, že je u několika pokácených stromů postaveno zařízení sloužící k výrobě plastické hmoty ze dřeva, na jeho tváři se mihl nepatrný úsměšek. Prohlédl si tuto komplikovanou soustavu a mlčky pozoroval, jak pod mechanickými pilami padají doslova krvácející stromy a pak dále putují k dalšímu zpracování.

Opět přistoupil k Hanleyovi. V jeho očích se leskly ohnivéky ironie.

"A na copak jste přišel?" zeptal se. Poslouchal s hlavou nachýlenou stranou, jakoby k jeho uším doléhalo něco víc, než pouhá slova. Jeho pohled byl napíjatý, upřený zjevně k tomu, co se dělo v jeho nitru. A pak konečně promluvil.

"Neuvážoval jste o tom, že krystál, který jste viděl v rozbitém kameniu, by mohl být mozkiem živého tvora?"

Hanley zaváhal, ale vzápětí odpověděl takovým tónem, jako by se bránil nějaké výčitce.

"Piezoelektrické krystály jsou naafíklad základním kamenem techniky, zabývající se přenosem zvuku a obrazu. Díky tomu je také známo, že se krystály vyvíjejí, že..."

Nebylo mu dopřáno dokončit větu, neboť přiběhla Eleonora a chytila Rogana za rameno.

"Co se stalo?" zeptala se prosebným hlasem. "Něco není v pořádku?"

Rogan jemně vyprostil ruku z její dlaně.

"Mr. Hanley," pronesl klidným hlasem, "dopustili jste se smrtelně nebezpečného omylu. Aktivita kamenů je asi sotva jediným efektem, který je vyvolaný působením prostředí této planety." Odvrátil se ke ztuhlému Hanleyovi. "Všiml jste si, že

vždy, je-li podniknut útok, se zdvihá vítr?"

Hanley, který nemohl ze sebe dostat ani slovo, pouze přikyvoval.

"Tak to je jeden z efektů," zabručel Rogan a pohlédl na hodinky. "Ještě nám zbývá více jak dvě hodiny do soumraku. Jestliže si vezmeme jen ty nejpoužitelnější věci, můžeme opustit údolí ještě před západem slunce."

Zmíkl a zabodl svůj zrak do Hanleye. "Můžete vydat rozkazy," dodal suše.

"A... Ale..." Hanley se nemohl vzpamatovat. "To není možné! Někde se přece musíme zastavit! Nemůžeme přece..." zaražil se, neboť si uvědomil, že nemá jiné východisko. Zůstal však ztuhlý stát namísto toho, aby vykonal to, co nové vzniklá situace vyžadovala.

"Musíte vydat rozkazy," zopakoval Rogan, "a já všechno vysvětlím..."

Krátce od soumraku se strhl prudký vítr. Bouřil více než hodinu, alehaje drobným ostrým prachem tváře kolonistů, kteří se přesouvali v dlouhé koloně přesových transportérů. Všechny menší děti se podařilo umístit do šesti průzkumných člunů. Když však bouře ustala, musely silnější z nich podstoupit svá místa ženám, které se již doslova nemohly udržet na nohou.

Kolem půlnoci se kameny pohnuly k útoku. V paprscích reflektorů připravených na transportérech se neočekávaně objevily balvany o průměru dvaceti a dokonce i třiceti stop. Dříve než kolonisté vůbec stihli zaregistrovat sílu útoku, dva transportéry se změnil v hromadu šrotu. Zařinčel trhavě se kov, rozlehl se hrůzoplňný výkřik zeřiva pohřbívaných a drcených lidí a potom zahměly atomové karabíny a obrovské balvany se změnil v prach, který už nikomu nemohl ublížit.

Některé kolonistům se k botám přilepily malé kameny, které znemožňovaly jakýkoliv rychlejší pohyb. Když si i s touto překážkou již věděli rady, musel Hanley projít celou kolonou a přesvědčit unavené muže a ženy, aby pokračovali v cestě.

Před svítáním se jim pod nohama zachvěla země a otevřely se mohutné trhliny. Někteří zkusili hrůzoplňné chvíle dřív, než byli vytaženi z propasti, které se jim náhle otevřely pod nohama.

Když slabé světlo vstávajícího dne rozjasnilo neproniknutelnou tmu, oslevil

Hanley Roganě.

"Znamená to snad, že oni mohou vytvořit i tak strašné zemětřesení?"

"Nemyslím, že by se to stávalo příliš často," odpověděl Rogan. "Průzkum vzrůst horů, které jsou zodpovědné za tento druh jevu, bude vyžadovat velkou dávku odvahy." Na chvíli se odmlčel a nad ním se zamyslel. "Myslím, že by tu mohlo svým způsobem něco vyřešit takové uspořádání, které by dokazovalo, že bychom se mohli k něčemu hodit. Je jasné, že po tak nešťastném začátku je těžké žít u této inteligence o souhlas. Nahlédněte k tomu, že naučuje v lidských měřicích."

Hanley se již rozhodl. "Zachovává se tak, aby nebyly žádné nejasnosti. Dovedete nás na rovinu, která leží na sever odtud, kde si postavíme stálá obydlí a počkáme, až přesvědčíte inteligenci, že jsme nezamýšleli nic zlého. Je to tak?"

"Bylo by lépe, kdybyste se vůbec nemuseli zastavovat, ale s tolika ženami a dětmi... ne, to není možné..." pokoušel se Rogan sám sebe přesvědčit.

Hanley to však ještě nepovažoval za vítězství.

"Budeme tam ale v bezpečí? Vždyť je to zcela odkrytá rovina!"

"V bezpečí!" Rogan na něj pohlédl. "Člověče, ty ničemu nerozumíš. I když je tato planeta tak podobná Zemi, život zde vypadá úplně jinak. Přesvědčíte se v čem spočívá."

Hanley se cítil příliš pokořen, než aby kladl další otázky. O hodinu později Rogan odletěl jedním ze člunů do denní mlhy. Kolem poledne vyslal Hanley zbylé čluny, aby zachránily co nejvíce z vybavení, které odhodlil minulou noc.

Čluny se vrátily před soumrakem. Místní zřesob přivezly pouze udivující zprávy. Soudek a nesolený masem provázel přímo zázračné kousky a nebylo v lidských silách ho chytit, atomové miniletadlo se zase bavilo vzletáváním vzhůru a opětovým padáním z výšky vypnutými motory až těsně nad zem. Téměř zničilo jeden ze člunů a taprve magnetická past si s ním dokázala porazit, držíc ho stále na stejném místě. Po tomto zákroku se však již nedalo uvést do provozu.

Zkoumají nás, pomyslel si nevěstě Hanley.

Noc strávili na ploché, trávou porostlé rovině. Strážci hlídali na okrajích tábořiště, motory transportérů si brutálně naprázdno, reflektory prorážely tmou svými kužely světla.

Těsně po půlnoci Hanley vzbudil Jeonot Elsonory.

"Lene... Moje baty..."

Pohlédl na ně rozespálými očima. Byly podivně napučené, pokryté jakýmsi sychle rostoucím nádory. Hanley se zachvěl a nebylo to jenom zimou.

"Kde je je mále?" zeptal se jí.

"Tady, vedle."

"Ne zemi?"

"Ano."

"Máš je mít na nohou, tak jako já."

"Leonards, v botách bych nespala, ani kdyby to mělo být to poslední..." zmklá a pak ztišeným hlasem dopověděla.

"Podívám se, jestli se do nich ještě vejdu."

Ráno viděl, že snídá se slzami v očích, ale ani slůvkem si ořítom nepostěžovala.

Odpoledne náhle explodoval jeden z transportérů. Řidič zemřel na místě, odtištěmu chlapci stojícímu opodál, ušel ruku odervaný kus plechu. Ženy zachvátily hysterie. Lékaři dali zraněnému prostředky na utišení bolesti a zatím ho udržovali při životě.

Mezi muži začaly vznikat jakési neurčité protesty. Nakonec jeden z nich došel k Hanleyovi.

"Nebudeme to už dál trpět!" řekl.

"Máme právo se bránit!"

Rogan se vrátil před setměním a mlčky vyslechl zprávu o tom, k čemu v táboře došlo.

"Tohle ještě není všechno," řekl nakonec.

"Nevím, proč rovnou nespálíme všechny lesy v této části planety a naskončujeme s tím jednou provždy," prohlásil Hanley ponurým hlasem.

Rogan, který se již chystal k odchodu, na něj ještě jednou pohlédl. Ve světle hasnoucího dne získaly jeho oči nezloutlou barvu.

"K čertu, Hanley, mluvíš jako válečník a hlupák, ne které ustavičně narážím. Říkám ti, že nevyhraješ nad tou rostlinnou inteligenci ani s pomocí ohně, i když právě ohně je jediná věc, které se obává. A právě tyto obavy jsou naší šancí. Ne však k ni-

čení, ale aby nám pomohly.

"Ale jak to vše provádí?" zeptal se bezradně Hanley. "Jak pohybuje s kameny, jak vyvolává vítr..."

"Tyto jevy jsou umožněny tím, že její životní procesy probíhají několikrát rychleji než naše. Nervový impuls se u nás li-
di pohybuje rychlostí 300 stop za vteřinu a na této planetě dosahuje téměř 400 000. Dokonce i skály mohou rozvíjet určité jed-
noduché životní procesy. Krystaly rostou neuvěřitelně rychle a dokáží napodobit jakýko-
liv druh vinění, který k nim pronikne. Co je ale nejdůležitější, země na které sto-
jíme protéká životní energií a díky tomu může být vše do určité míry řízeno a kon-
trollováno. Stačí tuto energii pustit kofe-
ny trav a keřů a již silný vítr ochlazuje
'horké' oblasti. Stačí ji pustit transpor-
térům a již..."

"Ale proč v tom případě," přerušil ho zamračeně poslouchající Hanley, "se má ten strom, na kterém jsem strávil celou noc, nepokusit zabít?"

"A upoutat tím tak na sebe pozornost?" odpovídal Rogan s tím svým nerozlučným ú-
směvem na rtech. "Mohl provést cokoli, co by vypadalo jako náhoda - například zlomení
větvě - ale nic nápadného."

Odmíchl se, ale po chvíli pokračoval opět jasným hlasem. "Mr. Hanley, jediným východiskem z této situace je spolupráce. Právě toho budete s největší pravděpodob-
ností muset docílit."

V krátkosti Hanleye seznámil s obsa-
hem svého plánu. V prvé řadě se po dobu
několika let zdržovat daleko ode všech
stromů porostlých území. Nemluvě již o pá-
lení dřeva s vyjimkou uschlých částí, kte-
ré dá les sám k dispozici. Je třeba chrá-
nit les sousedící s osadou před případným
náhodně vzniklým ohněm a tato péče musí
nakonec obsáhnout celou planetu."

Když Rogan skončil, Hanley provedl
důkladnou analýzu celého plánu a našel
v něm jednu nejasnost.

"Chci bych ještě vědět, jak se po
vašem odletu budeme s tou Inteligencí do-
rozumovat."

V téže chvíli k nim přistoupila Ele-
onora. Ve slabém světle vypadala velice
napjatě, očekávající Roganovu odpověď.

Rogan pokrčil rameny. "Tento problém
může vyřešit jenom čas."

Osadu, kterou nazvali Nová Země, vy-
budovali u potoka, daleko od stromů. Podle
Roganova tvrzení křoví, které rostlo na
jeho březích, nemělo se stromy nic společ-
ného, a proto je bylo možné využít k jaké-
koliv potřebě.

V průběhu následujících jedenácti
dní byli napadeni přesně osmáctkrát. Při
jednom z těchto útoků se přes tábor převa-
lil obrovský balvan o průměru stoveade-
síti stop. Na své cestě rozdrtil dva domy
a poté se napřáhl k novému rozmachu. At-
mová děla s průzkumných člunů ho rozbila
na drobný prach dříve než dokázal způso-
bit další škody.

A pak nadešla noc, které minula bez
jediného poplachu. O svítání se vrátil
Mark Rogan. Bledý a unavený, ale s úsmě-
vem ve tváři.

"Už je to dobré," řekl. "Byla vámdána
šance."

Muži se začali poplácávat po zádech,
ženy pláčaly a snažily se alespoň dotknout
jeho ruky. Hanley stál stranou. "Ještě je
brzy na oslavy," odmyšlel si.

Dny mýjely jeden za druhým a nic ne-
rušilo klid kolonistů. Mídky začínaly na
stanovištích usínat a konečně bylo rozhod-
nuto zrušit celodenní stráž.

Před soumrakem osmého dne klidu se
ode dveří Hanleyova domu ozvalo zaklepnání.
Eleonora se šla podívat kdo to je a Hanley
vzápětí uslyšel, jak s někým tlumeným hla-
sem rozmlouvá. Laskavost a měkkost druhého
hlasu v něm vzbudilo podezření. Již se
chystal vstát z křesla, když se dveře za-
bouchly a Eleonora vpadla bez dechu do po-
koje.

"Odchází!" zvolala.

Hanley se ani nezptal kdo. Vyběhl
z domu a spatřil v houštinoucí šeru nejas-
nou siluetu, míjející poslední domky osa-
dy. O týden později nebyly stále o Rogano-
vi žádné zprávy. Mezi kolonisty se prosly-
chalo, že si jen jemu známým způsobem po-
spíšil do úplně jiné části galaxie. Han-
ley se tomu vysmíval při každé příležitos-
ti, ale když uslyšel tuto historii na zce-
le seriózní poradě techniků, uvědomil si,
že legenda o Marku Roganovi se vzepře kaž-
dému pokusu o její potlačení.

Přešly dva měsíce. Jednoho rána se
Hanley probudil a zjistil, že mu Eleonora
v noci vklouzla pod přikrývku a leží vedle
něho.

"Chtěla jsem informovat svého pána a

vládce," řekle, dávajíc svému hlasu bezstarostný tón, "že se Hanleyův rod brzy rozroste."

Hanley ji nejprve líbil tak, že by to snad stačilo na celý život a pak zůstal nehybně ležet, pohroužený do svých myšlenek. Jestliže bude mít černé vlasy a zele-

né oči, tak..., tak...

Neměl ponětí, co by udělal. Tíše se šířil bezmocnou šérilivostí, ale kdesi v hloubi jeho duše se současně zrodila myšlenka. Lidské rase opět nalezla způsob, jak přežít na další cizí planetě.

/Z polštiny přeložil J. Vachyán a J. Daněk/

Herbert W. Franke Psycho

terapie

"Lehněte si pohodlně," řekl lékař. "Je poduška dost měkká?"
"Máte se mnou pouze starosti," tiše řekl nemocný.
"Ale co říkáte!" zaprotěstoval lékař. "Uděláme vše pro to, aby-
chom vás vyléčili!"

Sedativum, které nemocný dostal, už účinkovalo: rysy obličeje mu povolily, víčka očí klesla.

"Uvolněte se," řekl lékař. Mluvil tiše a monotónně. "Usínáte. Vaším mozkem plynou libovolné představy ... na tom není nic špatného ... Zdá se vám, že to všechno prožívá někdo jiný ... Když o tom hovoříte nahlas, cítíte se lépe ... Hned je vám lépe ... Co vám tak silně otrásl? Vzpomente si: Šel jste se ženou, kterou jste do té doby velice miloval přes halu vaší továrny. Kola se točí, rotují vrtáky - slyšíte je? Stojíte u lisu, žena vedle vás, a co dál?"

Lékař a jeho asistent stáli u lehátka. Nespouštěli zrak z tváře člověka, který ležel před nimi; nyní jeho tvář znetvořila grimasa bolesti.

Rty nemocného se pohnuly: "Zuzana... Vzal jsem ji za levou ruku - chtěl jsem, aby ustoupila dál od lisu. Otočila se, klopýtla, instinktivně natáhla pravou ruku vpřed, aby se o něco opíra, a její ruka se ocitla pod razídkem..."

Lékař a asistent se po sobě podívali.

"Ale vždyť Zuzaně se nic zvláštního nestalo. Odešla k lékaři, který jí ruku obvázal. Obešlo se to s několika ateny! Co vám tak otrásl?"

Nemocný si znovu cosi zamumlal pod vousy, oni však rozuměli každému jeho slovu. "To je právě ono. Lis ji udeřil přes ruku, ale ona to ani nepocítila! I k lékaři šla, až když upozorovala moji reakci. Zuzana je robot!"

"Vaše žena utrpěla v dětství úraz. Místo předloktí má protézu. rozhodla se, že vám to neřekne. Ale to jí snad odpustíte? Nebo ne?"

Hlava nemocného se opět zavrtala do podušky.

"Už dlouho předtím se vám zdálo, že vás pronásledují roboti?" pokračoval lékař. "Překala vás snad ve spojitosti s roboty nějaká nepříjemnost? Vzpomente si! Dobře si to rozmyslete! Nechcete mi nic říci?"

"Vyrostl jsem na vesnici," promluvil nemocný. Oči měl stále zavřené. "V zimě jsme topili v litinových kamnech, za chladných dnů tak dlouho, až se rozžhavlila. Jednoho takového dne si k nim matka sedla. Zády. Zapomněla a náhle se k nim přitiskla zády."

"Vím. Tehdy jste ztratil matku," řekl lékař. "To je velice smutné. Ale byl jste zdravý mládenec. To hoře jste už dávno překonal."

"Vy nevíte všechno," namítl nemocný, "Žáda jí náhle vzplanula jako celuloid. Zkusil jsem udusit ohen šátkem, ale když jsem se ho pokusil odtrhnout, zjistil jsem, že je to nemožné, zapletl se do drátěné sítě, kterou měla matka pod kůží! Byla robot!"

"Ne!" řekl lékař. "Měla tehdy na sobě nové šaty z plastické síťoviny proťkané celulózu. Celulóza v ohni shořela, kdežto plastická hmota se vytvrdila. Právě to jste pozoroval. Nepochopil jste však, co se stalo. Je vám to teď jasné?"

"Ano, jistě," odpověděl nemocný šeptem.

Lékař se otočil k asistentovi: "Ať zatím nevstává. Budeme pokračovat."

Znovu se obrátil k nemocnému, jehož bledá tvář na něj hleděla z podušky.

"To všechno však nevytváří žádný základ pro to, abyste se bál robotů. Ani jeden robot člověku neudělal nic zlého. Neprožil jste snad něco jiného, co by vás polekalo? Vzpomente si! Stalo se vám něco takového? Třeba ještě dříve?"

Víčka nemocného neklidně zamrkala. Po čela mu jako vlny po moři přeběhly vrásky. Znovu promluvil: "Stalo se to krátce před matčinou smrtí. Hrál jsem si s Jiřím, klukem ze sousedství. Dlouho jsme běhali a skotačili a hodně se nám chtělo pít. Na okně stála sklenice s kyselinou, kterou jsem používal při svých chemických pokusech. Jiří uchoпил sklenici. 'Nepij to!' vykřikl jsem a vrhnul se k němu, ale stačil už polovinu vypít. Až teď zjistil, co bylo ve sklenici. Chytil se rukou za krk a předklonil se, jako by to chtěl vyzvracet. Prvně však vyplivnul jazyk, potom několik tubů a potom dva žlutavé chomáčky, ze kterých se odlupovaly vrstvičky fólie. Stačil jsem zahlédnout šrouby, na kterých byly přichyceny zuby. Jiří byl robot!"

"Ano," přiznal lékař. "Jiří byl robot. Dopravili jej do centrální dílny a tam opravili. Budte rád! Být na jeho místě člověk, sotva by to přežil. Takže s vaším kamarádem to dopadlo dobře. S tím musíte souhlasit!"

Nemocný mlčky přikývnul.

"No tak vidíte," řekl mnohem jistěji lékař a vkládal do svých slov všechnu přesvědčivost, která byl schopen. "Pak je tedy vše v pořádku. Už nic vás netiží. Jste prostě unaven a teď musíte usnout. Když se probudíte, budete zdrav - úplně zdrav!"

Poslední slova pronesl se zvláštním důrazem.

Nemocný se několikrát slabě pohnul, potom se jeho dech prohloubil a uklidnil. Spal.

Asistent si oddechl.

"Co budeme dělat, jestliže se dopustíme dalšího omylu?"

Ozvalo se cvaknutí, to si asistent zvednul vrcholek lebky, upevněný v závěsech: pozitronický mozek potřeboval ochladit. A lékař neodpověděl. Na člověka, který před nimi ležel uvolněný a klidný se však díval velmi znepokojeně.

Z ruského překladu německého originálu přeložil M. Pišer

Poselství o stavu F A N D O M U

Parcoran '89

Fány a fánové!

Pochtivě jsem se snažil, abych dostal slibu a připravil si přednášku na téma "Vývoj amerického sci-fi filmu v uplynulých čtyřiceti letech", leč snahy vyšly naprázdno. V dokončení práce mi zabránilo několik vzájemně nesouvisejících okolností.

Začnu prvou, možná ne tou nejdůležitější: V průběhu přípravých prací jsem zjistil, že na straně severní obrůstám mechem, a to je vždycky znamení, že se mně zmocňuje nuda. A mám-li se při práci na přednášce nudit já, opakuji - já, který sám sebe považuji za nejzábavnějšího člověka známého vesmíru - jak se při té přednášce nemáte nudit vy, kteří nemáte o mé zábavnosti zdaleka tak příznivé mínění? Co je mi vlastně do amerického sci-fi filmu a jeho vývoje, takto lapidárně jsem si to řekl. Necht' jiní, povolanější a věci znalejší se touto problematikou zabývají.

Nicméně, byl bych se býval přinutil k seškrabání mechu a byl bych zakončil práci již započatou, kdyby do hry nevstoupil nový element: Byl to Martin Hlaváč, který má odnedávna právo psát do snatkových inzerátů "nekuřák, VŠ", dříve známý co Sedivák, nyní Ferda Mravenec, a tento muž mi předal slohu s výběrem soutěžních povídek a doprovodem zdvořilé hrozby odnětí rozmaritých údů, pokud povídky nepřečtu a Veisovi nepředámčas, rozumějte do tří dnů. Vyděšen, dal jsem se do čtení a užasl jsem: ještě nikdy v historii soutěže o cenu Karla Čapka jsem neměl v rukou výběr tak znamenitý, jako tentokrát. Pochopil jsem, či spíš vycítil, že se cosi stalo, cosi v nás i okolo nás, že těžiště se posunulo ve směru dopředném a je čas, abychom učinili další krok. Nad povídkami, z nichž by si Mloka zasloužila každá druhá a k otištění jsou vhodné všechny bez výjimky, jsem dospěl k tomuto prozření: Nastala chvíle, kdy je třeba se zastavit, nadýchnout se, podívat se nazpět a zauvažovat o další cestě dopředu. Využívám, nebo spíš zneužívám laskavosti pořadatelů, kteří mi věnovali takto exponovaný čas v programu, abych přesně toto udělal. Kdybych byl pouhým americkým prezidentem, nazval bych svoje povídání Poselství o stavu Unie. Protože jsem něco víc, totiž neúřadujícím Prezydentem Parcoran - Clubu, nazvu je Poselství o stavu fandomu.

1. Soutěž o cenu Karla Čapka

Nebudu se vracet k historii, stěžejní body figurují ve všech pořádných sci-fistických kvízech. Zůstanu u čistě subjektivního hodnocení vývoje. Ještě donedávna byly parconské povídky - nadále budu takto stručně soutěžní povídky nazývat - poznamenány tím, čemu soukromě říkáme epocha okouzlení. Ano, začátkem osmdesátých let jsme byli okouzlení už samotným faktem, že vznikl fandom se vším, co k němu náleží. Byli jsme okouzlení každou knihou, která prorazila bariérou nezájmu oficiálních struktur a dostala se na pulty knihkupectví. Okouzloval nás každý, kdo přišel a legitimoval se upřímností zájmu o sci-fi (a někdy to byly bytosti z ji-

ných planet!). Kritický či polemický pohled na věc nepřicházel v úvahu. Na kritiku vakuuku kritizujícího bychom se dívali jako na krkavčího otce, který metlou dává výprask novorozenci.

Tato nekritičnost se promítala do fandomové sci-fi tvorby.

Autoři psali to, o čem se domnívali, že je dobrá sci-fi.

Pouštěli se do práce bez nejmenší znalosti řemesla a jen s malými znalostmi práce mistrů - vždyť kolik tehdy bylo k dispozici literárního materiálu dobré kvality!

Pamětníkům připomenu tehdejší semináře Libora Dvořáka, Jaroslava Veise, Ivo Železného, připomenu neskončené i svůj podíl na celé věci, například seriál Hlas volajícího na poušti. To se týkalo stavby a fabulace povídky. Tehdejší tvorba byla charakterizována převážně neumětelstvím grafomaniakálního charakteru, ale ani ta lepší menšina nedosahovala a výhradou několika výjimek - mimořádných kvalit. Většinou šlo o produkty jakéhosi mesianismu - autor chtěl pomocí povídky spasit svět. Obracel se na lidstvo en eros, jako na celek. Lidé, buďte inteligentními bytostmi, volal autor Vonásek. Chovejte se mravně a rozumně, jinak vypukne atomová válka a Země shoří jako praskavka. Nebo se všichni udusíme. Nebo nás sežerou roboti.

Znovu opakuji, že už tehdy byly mezi parconskými povídkami dobré věci od dobrých autorů, ale bylo jich procentuálně velmi málo. Obecně vzato, od té doby úroveň stoupla o jedno, o dvě patře. A zde bych se rád na chvíli zastavil, zde bych chtěl odbočit a vysvětlit, jak to s těmi patry myslím.

Je velmi obtížné, ne-li přímo nemožné, určovat v jakémkoli druhu umění pořadí. Oč jednodušší je to ve sportu: s centimetrovou mírou, stopkami nebo decimálkou posoudíme úroveň skokana, běžce nebo vzpěrače. V umění se musíme řídit rozumem i citem a posuzování je vždy subjektivní, individuální.

Cít je měřicí nástroj v něčem nedokonalý, ale v něčem nepřekonatelný. Je nepřesný, v tom je jeho nedokonalost - nebo to řeknu lépe, jeho škála je kalibrovaná nepřesně. Mění to prostě žádný mikrometr. Má ale nepřekonatelnou spolehlivost. Rozum lze oklamat, cit nikoli. Když posuzujeme ročník parconských povídek jako celek, cit nám pomůže roztrždit celý ten rozsáhlý materiál na několik skupin. Nejvíce je samozřejmě odpadu. Nemusejí to být začátečnické práce, to vůbec ne! Někdo, i když je relativně zkušený autor a má za sebou již mnoho popsaných stran, tak přece jenom může mít v sobě jakési nepřekonatelné limity, které mu znemožňují vyjádřit se tak, aby jeho slovo proniklo do duše jiného jedince, tzn. čtenáře - ovšem jako v té anekdotě, je to tragédie, ale žádné neštěstí. Do druhé skupiny bych řadil standardní práce řemeslného charakteru. Fány a fánové, standardní práce řemeslného charakteru, to není žádný odsudek. Navykli jsme si totiž ohrožovat nos nad - v uvozovkách - pouhým řemeslem a dopadlo to tak, že dnes už málokdo nějaké řemeslo pořádně umí, málokdo upeče dobrou housku, ohobluje prkno nebo napíše tisknutelnou povídku.

V minulé epoše, již jsem nazval epochou okouzlení, tyto standardní řemeslné povídky takřka chyběly. Připomenu svůj neúspěšný pokus o zavedení pravidelné sci-fi stránky v Technickém týdeníku, už si ani nevzpomenu, zda to bylo ve dva či třináctém roce, možná že i dříve. Tenkrát věc ztroskotala zcela prostě na tom, že nikdo nedovedl napsat "obyčejnou" science fiction povídku technického dobrodružného charakteru! Jako hvězda tam tenkrát zasvítíl kapitán Kid Velinský. Tento ostřílený veterán byl tehdy jediný, a tudíž naprosto osamocený autor, který dokázal vyhovět požadavku vydavatele. Nabízel jsem tenkrát redakci týdeníku i jiné povídky, typu filosoficko-meditativního. Heské je to, říkali mi,

ale je to něco jiného, než potřebujeme. Chodil jsem za autory a vysvětloval jim, co redakce chce. No jo, odpovídali, ale my to jinak nedovedeme. Ono nám to vždycky nakonec takhle vyjde. Myslím, že to by se dnes nestalo. Standardních povídek máme dost, jsou napsané zábavně, se znalostí řemesla a tudíž je lze tisknout.

O další patro výš jsou povídky, které přesahují standard originalitou nápadu. Nemusím se snad o věci šfít dál, všichni asi chápeme, o čem jde. Psaní sci-fi, to byla, je a vždycky bude obtížná hra připomínající tanec mezi vejci: autor musí splnit předem daná žánrová kritéria, musí tudíž chtít nechtět kopírovat postupy svých předchůdců a současně se od něho žádá originalita nápadu a když i postupu, tím lépe.

Nu a v nejvyšším patře jsou povídky, nad nimiž naše imaginární měřidlo citu přímo exploduje, protože ručička narazí až na kolík. To jsou ty, které dovedou přímo promluvit k srdci, které zapalují. I kdyby autor napsal v životě tisíc povídek, nakonec z nich devět set devadesát pět zůstane v druhém a třetím patře a jen pět - když jde všechno dobře - zůstane v patře prvním. A pokud by i tato charakteristika toho nejvyššího patra měla ve vás zanechat pochyby, řeknu to jinak: v prvním patře tvorby jsou prostě ta díla a ti autoři, která a kteří se stávají vzorem pro ostatní. Stávají se mistrovskou předlohou a ti ostatní je napodobují.

Toto obšírné expozé o dělení materiálu na patra vám může připadat akademicky otažitým mrháním časem. Chci se ale od něho dostat k praktickým závěrům a návrhům.

Jaký byl a bude smysl parconské soutěže?

V obecné rovině a v široké souvislosti nahlížen, hlavní smysl je v třibení talentu a nabývání autoraké zkušenosti. Autor prostě potřebuje jít a prací na trh, potřebuje srovnání, konkurenci a kritiku - a toto vše parconská soutěž poskytuje. A chci dodat, že tím nahrazuje to, co by normálně měly poskytovat literární časopisy a malá, pružně fungující nakladatelství.

Konstatoval jsem kvalitativní vzestup a posun hodnot, či stratifikace v souborech parconských povídek, hodnocených vývojově. Zatímco dřív byl soubor tvořen především materiálem nejnižšího patra, z něhož vyčnívalo jen několik výjimek, patra od čtvrtého po druhé jsou rovnoměrněji zastoupena. První patro, vyhrazená výjimekám, je ovšem obydlené řídce, je aristokraticky vylučné, jinak tomu ani nemůže být.

Soudím, že ani v budoucnu to nebude jiné, že příští léta nepřinesou zásadní změny. Lidé poučitelní se poučili a ti nepoučitelní se už nepoučí. Prostě na to nemají. A noví autoři, vstupující do ringu, se přirozeně zařadí do toho či onoho patra podle míry svého talentu.

Co z toho vyplývá praktického?

Nyní prosím o zvýšenou pozornost, protože opravdu přecházím k prvním praktickým návrhům.

Až dosud byly parconské povídky hodnoceny bodově a jednoduchý aritmetický výpočet vedl porotu ke stanovení vítěze a dalšího pořadí.

Domnívám se, že tento systém se přežil, a že pokud by byl zachován i nadále byl by spíš ke škodě než k užítu.

Vysvětlím na příkladu: Alan Frost dojde o setinu vteřiny dříve do cíle než Senna a vyhraje. Ale co když - dejme tomu - Vonásek získá 115 bodů a Slabihoudková 114? Vonásek vyhraje Mloka a Slabihoudková získá "pěkné druhé místo", což je něco nepoměrně méně hodnotného, než je Mlok. Přičemž o výsledku mohl rozhodnout fakt, že porotce Vokrouhlik měl za dob docházky do obecné školy v Mičově smrditou třídní učitelku, která se shodou okolností též

jmenovala Slabihoudková.

Co navrhuji: Bodový systém samozřejmě musí zůstat zachován. Zrušme ale pořadí a inspirovat se u systému, používaném americkými filmy, ale též americkou filmovou akademií, udílející Oscary. Porota nechť se sejdě - ostatně, dříve se to tak dělávalo! - a na základě bodových výsledků ať se po poradě rozhodne o držiteli Mloka a o povídkách, jež si zasloužily nominaci. Tím obsadíme první a druhé patro. Do třetí kategorie bych zařadil výběr tzv. pozoruhodných povídek, do počtu, řekněme, dvaceti - ovšem počet by nemusel být pevně daný.

Jaké výhody by přinesla navrhovaná reforma?

Především by zmizel onen groteskní model sportovního soutěžení, který je už ve své prapodstatě nespravedlivý, neboť předpokládá něco, co neexistuje a existovat nemůže, totiž přesnou měřitelnost.

Dále umožní porotcům, aby si konfrontovali názory v diskusí a eventuálně upřesnili a sami před sebou si vyjasnili vlastní stanoviska.

A konečně a to především - nikomu se neublíží a naopak, pomůže se celé řadě talentovaných autorů. Vítěz zůstane vítězem, Mlok se dostane do rukou, jež si ho zaslouží. Ale všichni nominovaní získají ocenění práce mnohem významnější, než je - dejme tomu - čtvrtá či pátá cena! A o to lépe na tom budou ti, kteří za dosavadního systému dostali dejme tomu devatenácté místo.

Fány a fánové, dostat devatenácté místo v tak silné konkurenci, to je nesmírný úspěch! Držitel devatenáctého místa si zaslouží velkou úctu, ale i pozornost redaktorů, vydavatelů a kritiků! To ovšem víme my, kteří víme, že devatenácté místo je vlastně na špičce obrovského peletonu o čtyřech, pěti stovkách konkurentů. Ví to ale ještě někdo jiný kromě nás? Asi neví. Jaképak "asi", on to opravdu nikdo neví, v podstatě si to neuvědomujeme ani my. V dnešní době rekordomanie nás ve všech oborech lidské činnosti skutečně zajímá jen vítěz. Kdo nevyhrál, není "jednička" a ať táhne k čertu s místem druhým nebo devatenáctým. Komu žalovat, takové to je a můžeme tento nejapný nesmysl odstranit alespoň z parconské soutěže tím, že prostě ono nedůstojné numerické číselování pořadí zrušíme a zavedeme šťastné označení toho, co v podstatě už existuje, označení patra, chcete-li jinak, stupně hodnoty.

Abych shrnul, předkládám k pozdější diskusí návrh číslo jedna, návrh na reformu bodovacího systému.

Tím se má reformátorské snahy ani zdaleka nevybily.

Jak všichni víme, Hugo má mnoho kategorií. Nás zajímá v dané chvíli, že se udílí obvykle za román, za novelu a za krátkou povídku.

My udílíme jen jednu cenu tohoto druhu, udílíme Mloka.

Toto řešení mělo smysl v uplynulé epoše, kdy kvalitních materiálů bylo málo a kdy tak jako tak zřídka kdo přesahoval limit třiceti stran textu.

Od té doby se situace změnila, fány a fánové! V posledních ročnících se vyskytují texty sto i více stránkové a jistě není daleká doba, kdy se v rukopisech objeví skutečný román v rozsahu přes dvě stě dvacet stran!

Za dosavadní situace porotce automaticky dává přednost delším dílům před kratšími. Musí přece nějak ocenit i tu fyzickou práci, kterou si autor dal s napsáním - dejme tomu - stostránkového díla. Krátká povídky přicházejí tudíž zkrátka, promítnete dikobrazí vtip.

V minulosti jsme uvažovali o různých kategoriích, byly zavedeny všelijaké sub ceny, pro mládež, pro superkrátkou povídku atd.

Tyto ceny jsou ale ve srovnání s Mlokem cenami útěchy.

Fány a fánové! Smyslem automobilového sportu je rozvoj techniky, která se posdělí promítá i do každodenní praxe. Proto řídicí orgány motoristického sportu čas od času revidují pravidla hry.

Smyslem naší soutěžní činnosti je stimulace a výchova talentů. Soutěž o cenu Karla Čapka tuto funkci plnila a plní. Je ale třeba si klást další cíle.

V současné době Mlok nestimuluje autory k psaní krátkých povídek. Myslím, že se nedopustím vážnější vulgarizace když řeknu, že dnes obvykle přše krátké povídky především ten, kdo nedokáže napsat dlouhou. Přitom - což je paradoxní, avšak krutě reálné - reálnou nadějí na otištění v časopisech mají právě krátké povídky do šesti, eventuálně do dvanácti stránek strojopisu! Nevylášenou, ale fungující preferenci delších povídek poškozuje časopiseckou realizaci fandomové produkce. Pokud jde o román, ještě se o něm budu zmínovat. Když vyhlásíme kategorii Mloka za román, automaticky zapojíme do hry i nejednoho profesionála, který do soutěže prostě zařadí rukopis právě dohotovený. A až ve fandomu i další autoři dorostou románu - a mnozí jak víme už dávno dorostli! - utkají se na stejné půdě.

Shrnuji a k debatě předkládám návrh na reformu číslo dvě: Zřídme v soutěži o cenu Karla Čapka tři kategorie a udělíme každoročně tři Mloky, za román, za novelu a za krátkou povídku do 12 stran. V každé ze tří kategorií vyhlášíme díla vítězná, nominovaná a pozoruhodná, ve smyslu návrhu číslo jedna.

Dovoľte ale, abych u soutěží ještě zůstal.

Existuje jich u nás několik. Zásadně prestižní je ovšem jen soutěž o Mloka - tak alespon to cítím. Domnívám se, že bychom mohli postupovat racionálněji, kdybychom zvýšili prestiž dvou dalších u existujících soutěží.

Začnu zase od lesa. V pionýrské epoše okouzlení jsme do žánru zahrnovali kde co. Nyní, když - jak cítím - probíhá epocha zrání, bychom měli přistoupit k bedlivějšímu rozlišování.

Rekl jsem, že soutěže mají primární smysl stimulační, výchovný a samozřejmě pro vítěze i žánr sám mají smysl propagační.

V rámci literární fantastiky se u nás skrývají dva - dovoľte užít slova téměř hrubého - podžánry, jež jsou oficiálními literárními strukturami opomíjeny a donedávna dokonce v jistém smyslu i pronásledovány.

Je to fantasy a horor, fány a fánové.

První pokusy už tady byly. Klub Julese Verna vyhlásil soutěž o fantasy, v Liberci se koná soutěž o cenu Jakuba Arbesa. Nevím přesně, jak dopadla soutěž vernovců. Soutěže liberecké jsem se zúčastnil, jejího prvního ročníku, druhého už ne. Proč? Protože porota neudržela disciplínu a na předních místech ocenila čisté sci-fi a já ztratil důvěru a zájem o další účast v soutěži tak ledabyle specifikované. Přitom si ale stále myslím, že obě soutěže, pražská i liberecká, znamenaly správné vykročení správným směrem a dále si myslím, že není důvod, proč by se po vyznačené cestě nemělo jít dál a to tak že důsledně.

O fantasy a o horor bychom se měli řádněji postarat, fány a fánové. Nespoléháme na to, že tyto žánry u nás nějak vzniknou. Proč by neměly vzniknout samostatný fanzin pro fantasy a jiný pro horor? Proč bychom neměli ve specializovaných soutěžích mít jakési inkubátory tohoto i onoho žánru?

Opakuji že nevím přesně, proč doasvadní pokusy zatím dopadly - když ne špatně, tak celkem neslavně. Ani proto, že kolegové vernovci a liberečtí se snad obávali odtržení od jádra fandomu. Nebo

nepovažují tyto žánry za hlavní smysl svého zájmu, oni mají rádi sci-fi a nikoli fantasy potažmo horor - a já jsem poslední, kdo by jim to měl zaslé.

Někdo by to ale měl udělat. Klub, který se vážně ujme fantasy, soustavně jí věnuje fanzin, uspořádá celostátní soutěž - takový klub si získá nehynoucí slávu průkopníka. Totéž se týká hororů. Cíli dosavadní úvahy tudíž shrnu do návrhu číslo tři: Postarejme se o rozkvět fantasy a hororu tak, jako jsme se doposud starali o rozkvět science fiction a přispějme ke zřízení prestižních celostátních soutěží a zřízení fanzinů! Ostatně - to bych rád dodal na potvrzení svých slov - docela přirozeně vznikla soutěž zaměřená na podporu nám příbuzného a sympatického žánru comics! A má to své výhody, protože přední účastníci této soutěže již publikují oficiálně.

Jak se ode mne dalo čekat, shrnuji a k debatě předkládám návrh číslo tři: nechť se toto shromáždění plnou vahou a autoritou zasadí o konstituci celostátních soutěží pro fantasy a horor, jež by svým významem byly srovnatelné s Mlokem.

2. Publikační možnosti

I tady za uplynulých deset let došlo k významným posunům. Na počátku éry okouzlení byli v jistém smyslu okouzlení i nakladatelé, přesněji řečeno, někteří redaktori, a jejich šéfové jim byli ochotni naslouchat a na jejich návrhy občas příznivě odpovídat.

Tato situace se v poslední době mění k horšímu.

Nechci analyzovat příčiny, to si můžeme nechat na pozdější eventuální diskusi. Fakt je ten, že ani nakladatelé, ani široké publikum už nemají o sci-fi produkci takový zájem, jako dřív. Pro ilustraci - sborník Roboti a androidi je stále ještě k dostání, zcela volně k dostání jsou i poslední antologie Mladé fronty, jak ty, které jsou věnované zahraničí, tak ony s domácí produkcí. Dodejme ovšem, že na pultech už zůstávají ležet i detektivky, včetně těch na pohled užlechtile odpudivých svazků populární edice "tříkrát". Na druhá straně ale vznikají - sic pomalu a nesměle, ale vznikají - specializované edice. Má rodná Střeďočeská nakladatelství zřídilo miniaturní edici Futurum, odeonští magové za urputných bolestí rodí edici, která si zaslouží název "pobitá hlava" za řešení přebalu, kde snaha po odpudivosti dosáhla doposud nejúplnějšího naplnění, Mladá fronta se chlubí "modrou řadou Kapky", ba i Československý spisovatel záhy vydá antologii české science fiction, přesněji řečeno sborník původních povídek, nikoli tedy - jako dosud - nové vydání věci již otiskovaných.

Dějí se ale i jiné věci, které by nás měly zajímat.

Pokud vývoj bude pokračovat lineárně, relativně brzy se dočkáme vzniku nakladatelství, či malých vydavatelských podniků, které se budou snažit vycházet vstříc nikoli vkusu úředníků, nýbrž kupodivu čtenářů. Ač se o věc příliš nezajímám, vím ne méně než o čtyřech projektech tohoto druhu, které zvolna nabývají konkrétní podobu. Jeden z nich dokonce předpokládá produkci dvaapadesáti paperbacků ročně, přičemž se sci-fi se v této produkci počítá. Pány a šéfové, s plnou odpovědností prohlašují, že mužové a ženy, kteří tyto projekty připravují, netuší ani zbla o jedné skutečnosti zásadního významu, netuší totiž, že budou mít už na samém začátku potíže s autorským zájemem.

Donedávna u nás totiž panoval takovýto stav: Autoři, o které byl mezi čtenáři zájem, zoufale obcházeli nakladatele se svými rukopisy. Jen tu a tam se nakladatel smíloval a po obrovské buzeraci rukopis vydal, aby na něm vydělal statisíce, přičemž dotyč-

nému autorovi milostivě udělil čtvrtinový honorář. To vůbec nepřeháním, to je fakt.

Vtip ale je v tom, že takovéto zacházení přežilo - obrazně, ale nejen obrazně - jen nemnoho tvrdošijných. Krátce a dobře, situace je dnes taková, že autorů schopných saturovat produkci 52 paperbacků je málo. Obecně vzato, jsou ovšem mezi námi.

My jsme ale připraveni, my, tím myslím československý fandom. Nemyslete si ale, že bude zájem o povídkové sbírky. Jakkmile začnou skutečně vznikat komerční nakladatelství, at družstevní nebo i jakákoliv jiná, budou se zajímat jen o prózy delšího rozsahu. Pokud kdo z vás sný o tom, že v dohledné době vydá samostatný knižní titul, necht se tíže vzdát, odeber se domů a jme se psát prózu o rozsahu alespoň dvou set stran rukopisu. Proto opakuji, že u parconské soutěže bychom měli změnit kritéria, mimo jiné tím, že se zřídí specifický blok pro román. Postupme dál.

Věřím, že se v relativně dohledné době dočkáme i sci-fiatického časopisu.

O neblahém projektu v Panoramě asi víte všichni, kdo jste alespoň trochu v proudu dění. První číslo SF vyjde zřejmě ještě letos, nejpozději začátkem příštího roku. Čili po třech, ne-li více letech úmorné práce. Je ve fázi tak zvané vylepené makety, to znamená, že je vysázené, zkorigované, opatřené ilustracemi a nezbyvá, než to vytisknout. V zemích chaotického řízení ekonomiky by to trvalo čtyřiašest set hodin, víc fyzické práce na celé věci nezbyvá. Horší je, že Panorama už nemá zájem na dalším čísle. Ne- ní ovšem vyloučeno, že po vyjití zájem bude mít, protože ono první číslo vypadá vskutku znamenitě, žádná "poblitá hlava", ale sci-fi magazin, za který se nemusíme před žádnou zahraniční konkurencí stydět. Zatím ovšem v příslušném oddělení Panoramy panuje taková nálada, že obecenstvo si žádá publikaci typu "Od klubička ke svatru", zatímco magazin SF mu byl v době dozrívající stagnace a tuhého centralistického řízení shůry nucen, nota bene po stranic- nické linii.

Slibnější projekt vzniká u novinářské organizace MON, nehynoucí zásluhu má o tento projekt Vlasta Talaš, duchovní a fyzický otec Panfanu, jeden z těch mužů, kteří se nikdy nederou do popře- dí veřejného zájmu, ale o to více v pozadí pracují. Shodou okol- ností se připravovaná tiskovina jmenuje též SF. Letos by měla vy- jít dvě čísla - skutečně jen hrou nešťastných náhod se vyjití čísla nepodařilo zajistit do Parconu, příští rok čtyři a věřím, že - půjde-li vše dobře - nezadržitelným během událostí se stane ze čtvrtletníku měsíčník, jak tomu bylo u madareké Galaktiky.

Radujme se jako čtenáři, v první fázi i jako autoři, ale do- volte, abych namaloval jednu působnou straku na vrbu: v těchto tiskovinách půjdeme do konkurence a překladovou tvorbou a bude to konkurence velmi tvrdá. Kdo sleduje Fantastiku a Galaktiku dobře ví, že valná část obsahu těchto měsíčníků je zabrána právě pře- kladovou sci-fi.

Třetí oblast publikačních možností leží v doméně samotného fandomu. O tom asi nemusím dlouho hovořit: zde jsme svědky sku- tečného rozkvětu. Kde jsou ty časy, kdy teplický sci-fi klub byl rozmetán za opovážlivost, a jakou si dovolil vydávat cyklostylo- vaný fanzin o nákladu dvaceti nebo kolika vlastně kusů! Dnes vy- cházejí celé knihy, díky počítačové technice i po stránce visu- ální souměřitelné v některých případech s profesionální produkcí.

Fandom musí ale počítat s tím, že v okamžiku vzniku měsíčníku nastane zásadně nová situace, dojde k přesunu zájmů. Mnoho pasiv- ních členů ztratí o členství v klubech zájem, jejich přichylnost k žánru se bude realizovat čtenářsky. Psal jsem o tom v Interkomu,

nyní proto jen stručně - k tomu právě došlo v Maďarsku, kde Galaktika sfidila své čtenářské kluby o doslova statistické základy. Kromě sítě klubů Galaktiky ovšem existuje síť Vega, což je fandomová struktura, která více méně odpovídá svou podobou našemu fandomu. Když jsem byl letos na návštěvě v Polsku a setkal jsem se s tamními fany, překvapila mne absence fanzinů a vlastní autorské činnosti u tak aktivních a velkých klubů, jako je klub ve Stětíně a v Zelené Hoře. Pak mi došlo, proč tomu tak je: Proč by měli psát svou vlastní sci-fi, když jim lepší věci servíruje Adam Hollanek měsíc co měsíc?

Zmínil jsem se o tom, že z epochy okouzlení jsme poznenáhla přešli do epochy zrání. Počátkem devadesátých let zřejmě vstoupíme do epochy třetí, nevím, jak ji nazvat, snad to bude epocha zralosti. Bude existovat SF měsíčník, malá ale pružná komerční nakladatelství budou produkovat dostatek SF literatury dobré i horší kvality.

Co to znamená pro fandomový autorský sbor?

Dojde k diferenciaci. Ti nejlepší a nejproduktivnější se budou profesionalizovat nebo poloprofessionalizovat, ti méně úspěšní asi pochopí marnost svých snah a odpadnou. Opakují a zdůrazňují, že soutěže mají - obecně vzato - za úkol autorský sbor na tuto novou situaci připravit.

3. Úkoly našeho fandomu

Dovolte nyní, fány a fánové, abych se chvíli zamýšlel nad úlohou našeho fandomu v minulosti, přítomnosti a dohledné budoucnosti.

Fandom vznikl živelně z vnitřní potřeby specifické skupiny lidí, stejně živelně se rozvíjel a dá-li Bůh, stejně živelně se bude rozvíjet i v budoucnosti.

Když jsme z éry okouzlení přecházeli do éry zrání, když se pevně ustanovily první kluby a jejich činnost byla záměrná a pravidelná, jaksi jsme snili o jakési institucionalizaci.

Veteráni mezi námi se na tyto doby dobře pamatují.

Cítili jsme tehdy potřebu mít nad sebou nějakou střechu. Pokrývačská firma, která nám připadala logicky nejvhodnější, byl SSM. Není divu. Nejedna klub vznikl pod ochrannými křídly fakultní či místní nebo jakékoli jiné organizace svazu mládeže, i bylo tedy nasnadě, aby se o další rozvoj činnosti na republikovém základě postaral příslušný orgán českého, potažmo slovenského ÚV SSM, eventuálně ÚV federální. Nestalo se tak, třebaže jsme zastupce - či pozorovatele, jak se tehdy říkalo - ČOV pozvali už na nutný Parcon do Pardubic. Ústřední orgány Svazu mládeže tedy věděly a vědí o naší organizaci, ale jaksi se spokojily s tím, že naši existenci vzaly na vědomí a proti její činnosti se nepostavily. Až dnes jsem se dozvěděl, že organizace přířítihy Parconu v Bratislavě se bude účastnit SÚV SZM a soudím z toho, že asi nezůstane při jednorázové pomoci, že slovenští fánové a jejich kluby naváží se SZM i další dlouhotrvající kontakt.

Dalším hypotetickým kandidátem byl Svaz českých spisovatelů. Víte, že v dobách éry okouzlení vznikla při Svazu spisovatelů Komise pro vědeckofantastickou literaturu pod předsednictvím Josefa Nesvadby. Ta několikrát zasedala a o čemsi jednala, při prvních schůzkách za přítomnosti zástupců fandomu, později bez ní, a výjinkou - teď už není důvod, proč to neříci, Komise byla rozehnána - Jaroslava Olši, který se schůzek účastnil coby zvěd, zavinut do záclony prosyacené karcinogenním prachem navanutým z Národní třídy. Tehdy se zejména Karel Sýs vehementně zasazoval o to, aby se Svaz

spisovatelů zapojil do činnosti fandomu a před orgány rozvíjel lákavě vyhlížející mucholapku v podobě sloganu: "Máme-li na ně mít vliv, musíme s nimi jednat!"

Orgánové však mají obezřetnost vtištěnou do genetické šroubovice a na mucholapku nesedli. Naopak, Komisi rozehnali bezprecedentním způsobem, bez jakéhokoli oficiálně zveřejněného verdiktu, aniž by věc šla k projednání sjezdu svazu, ba dokonce nedali členům Komise před sjezdem na vědomí, že tak hodlají učinit, aby členové nemohli tuto otázku na pořadí sjezdového jednání vnést. Krátce a dobře, Komise není více. A pikantní na celé věci je, že mužové, kteří tu Komisi rozehnali, jsou dnes těmi největšími liberály.

V současné době nás tudíž nestřeší nikdo, ani SSM, ani Svaz spisovatelů. Nezdá se však, že by nám to nějak zvlášť vadilo. Fungujeme už deset let. Přežili jsme už několikerou výměnu generací na vysokých školách, přežili jsme nebezpečnou vlnu snatků a rozplozovacích aktivit a situace se stabilizovala.

Ještě bych rád dodal, že v podstatě ztroskotaly i pokusy o centrální řízení uvnitř fandomu, které byly mimořádně komické. Organizačně se totiž s fandomem tak zvaní profesionálové rozešli na historické teplické schůzce, na které byl stanoven Pentavirát neboli Koordinační komise. Vy znáte tuto komisi už jenom jako neškodný strejcovský orgán, avšak tehdy, v onom baráčku v Teplicích, který zvončí nebezpečně připomínal plynovou komoru v Treblince, jsme byli svědky povodně věání, kdy mocichtiví fanové snili o pevných strukturách, kárných řízeních, prověrkách a samozřejmě vyloučení z fandomu. Tenkrát hovořil - jak by řekl Pavel Kosatík - Stalin v nás. My profesionálové jsme byli zděšeni, plynovou komoru jsme závčas opustili a šli se vyplatat na trávník, zbesílci šílili uvnitř dál, avšak čas, tento mocný hoblík, jím postupně obhobloval stalinské frnouasy, takže dnes už nesobí.

Něco ale přeci jenom - jak se domnívám - zbylo.

Zbylo jakési pojetí, nevyslovené a proto dovolte, fány a fánové, abych je vyslovil.

Podle tohoto pojetí je fandom stvořen k práci.

Fan je tu proto, aby pracoval ve fandomu.

Kdo ve fandomu pracuje, je fan, kdo se toliko veze, je příživník, šedivák, konzument, prostě odpad.

Příznám se, že toto pojetí je mi stejně protivné, jako práskání stalinskými frnouasy v teplické plynové komoře.

Řeknu to jinak: Nejsme tu pro práci, jme tu proto, abychom se bavili.

Někoho ovšem baví práce, nuže, nechť tedy pracuje. Jiného víc baví dívat se na video, Bože, proč by se neměl dívat na video? A kdo si chce číst, ať si čte.

Řekl jsem to tak lapidárně, jak jen to šlo. Dobře vím, že jde o věc diskutabilní.

Nyní se pokusím podpořit lapidární teze argumentací.

Víme, že v Československu je asi čtyřicet tisíc lidí, kteří více méně pravidelně čtou science fiction.

Všichni ti lidé jsou potenciální fanové. Opakují, že potenciální. Podle odhadů je ve fandomu organizováno tisíc až dva tisíce lidí, to znamená, že jeden ze dvaceti až čtyřiceti možných členů.

Toto je, fány a fánové, řečeno slovníkem pana Roubíčka špatnej kšeft.

Fandom si v kulturním světě získal pověst, která by vás možná překvapila, kdybyste o ní věděli. Především - ví se o něm. Každý člověk zasvěcený alespoň trochu do literárního dění u nás o j...

existenci ví. Pracovníci nakladatelství, rozhodovači nejrozumnějších úrovní o něm vědí. A uvědomují si jeho jedinečnost v našem kulturním kontextu. Zatímco fanouškové detektivního žánru se teprve opatrně chystají k založení vlastního fandomu, my fungujeme už deset let. Jenže, kdo chvíli stál už stojí opodál, jak praví básník, a je třeba uvažovat o tom, jak fungovat lépe.

Proto bych se rád vrátil k těm čtyřiceti tisícům potenciálních fanů.

Založení Panfana, to byl počín v našem kontextu historického významu. Poprvé fandom vyšel na širokou veřejnost. Vlasta Talaš se snad na mne nebude zlobit za to, že na něho něco prozradím: v souvislosti s přípravnými pracemi na SP čtvrtletníku v MONu nabyly jistých pochybností o tom, zda Panfan bude mít nadále nějaký smysl. Žádné pochybnosti! - měli bychom mu říci. I kdybychom už měli nejen čtvrtletník, ale i měsíčník, i kdybychom měli vlastní televizní kanál, Panfan bude mít dál svůj veliký smysl, protože se obrací k laickému obyvatelstvu, k nevěřícím, řečeno slovy Mohamedovými.

Panfan, to je jeden krok, je třeba učinit další.

Sdělím vám svoji zkušenost. Velmi často se na mne obrazejí lidé se svědavými dotazy: že prý existují nějaké kluby a kde prý jsou a jak do nich lze vstoupit. Zpravidla je odkazují na Rouru. Ale stalo se mi několikrát, že dotyčný odpovídal: Tam jsem byl, ale v podstatě mě vyhodili. A pokud nevyhodili, tak ti lidé vyprávějí, že tam nevládně atmosféra příznivá k nováčkům. Všichni se tam znají, všichni hovoří o věcech nováčkovi absolutně nepochopitelných a ten člověk tam chvíli postává a pak zděšen prchá.

V této etapě by fandom už měl více dbát na styky s veřejností. Samozřejmě, nepropadejme iluzi, že získáme čtyřicet tisíc fanů tak aktivních, jako je Vláda Veverka - ovšem na druhé straně, dovedete si představit tu hrůzu, kdyby se to stalo? Nicméně, hovořme vážně. Mám totiž na mysli především fandomovou tiskovou produkci. Myslím si, že s ohledem na tuto produkci, na výrobní náklady a na optimální počty výtisků vzhledem k nákladům, máme přímý zájem na tom, aby rostl počet lidí zapojených ve fandomu - i pasivně! Sem směřuje můj návrh číslo čtyři: Měli bychom se cílevědomě snažit o získání co největší opory ve veřejnosti. I to je námět pro diskusi. Toto získávání by mohlo mít nejrozumnější formy. Dnes i vcelkem obkurní spolky mají - na příklad - vývěsní skříňku na ulici. Je to maličkost, ale dokáže zaujmout neuvěřitelné množství lidí a její zřízení a udržování prakticky nic nestojí. To je jeden námět. Pokud jde o Rouru, proč by se kluby na jejím jednání účastně nemohly dohodnout třeba na tom, že v klubovní místnosti bude stolek, u něhož se budou střídát každý týden členové různých klubů, kteří ochotně a bez nafoukaného vytahování budou zájemcům z ulice podávat informace? K tomuto cíli může samozřejmě přispívat i Panfan, i dílčí informace v tisku. Myslím si také, že při vydávání fandomových tiskovin by se nemělo zapomínat na inzerci dalších svazků. Dnes vám může to, co teď říkám, připadat jako naivita, luxus a zbytečnost, protože poptávka obvykle převyšuje nabídku. Budiž, ale jak to bude za rok, za dva? Trh se totiž nasýtí ze dne na den bez předchozího varování a my už teď musíme i na tuto eventualitu být připraveni.

4. Několik slov o Parcoranu

V době uplynulé od posledního Parconu proběhla na stránkách Intercomu i mimo ně debata o Parcoranu. V mračnech bouřilo, blásky lítaly a do vřavy zazněl hlas Pavla Weigela, muže klidného,

moudrého, lastavého a vtipného, jednoho z nejlepších fanů, jimiž se náš fandom může pyšnit. Byl to návrh - stručně zopakují, možná s chybami, protože zpaměti - na rozšíření Parcoranklubu v tom smyslu, že by do klubu mohl vstoupit každý a počet absentovaných Parconů by se číselně zaznamenával na písmenou C. Kdo by chyběl jednou, byl by označen Pepa Vonásek, C1.

Hovořím nyní jako nešťadující Prezident Parcoranklubu. Omlouvám se kolegům dinosaurům - tak nás totiž tituluje František Novotný a my jsme na ten titul pyšní - že jsem s nimi věc nekonzultoval, berte to tedy jen jako můj osobní názor. Myslím si, že myšlenka Parcoranklubu by byla opravdu zoufale omezena, kdyby měla spočívat v tom, že jednou za rok řídoucí houfec dinosaurů dostane na krk placku. Pavel Weigel má naprostou pravdu když tvrdí, že Parcoranem by měl být prostě ten, kdo podporuje myšlenku Parconu! A jaká že je to myšlenka, táží se? Je totožná s aktivním pojetím práce ve fandomu. Zde se nescházejí lhostejní lidé - i když výjimka může potvrdit pravidlo. Sem se sjíždějí lidé prochnutí skutečným zájmem. Mnozí museli překonat překážky, na tomto shromáždění je vidět, že museli někteří uniknout ze zelené díry nebo plenové sluje, abych dal příklad. Ostatně, stále stoupající účastnické poplatky též odrazují ty, kdo jsou vlažní.

Nerad bych vyvolal dojem, že si odporuji. Před chvílkou jsem hovořil o nutnosti rozšířit vliv fandomu na čtyřicet tisíc potenciálních pasivních konzumních členů a nyní velebím aktivní členství. Ale ve skutečnosti to není rozpor. Prve jsem mluvil o fandomu, nyní mluvím o jeho jádru, o Parconu a jeho účastnících.

Myslím si, že je třeba ocenit úsilí každého fana, který obělal mločí soutěž svou povídkou. Ať byla jakákoli a ať dopadla jakkoli, je to dítě upřímného zájmu a vím dobře, že obvykle ty nejhorší práce stály tu největší námahu. Je třeba ocenit úsilí pořadatelů, ocenit úsilí fanů, kteří se zasloužili o to, abychom se mohli jednou ročně scházet.

Ano, to je snad možno prohlásit bezvýhradně, na Parconu se schází jádro československého fandomu. To je smysl Parconu. Přestože se fandom vymkl pokusům a střelení a střelení, přestože má až středověce pestrou organizační strukturu, všechny jeho různorodé snahy se soustřeďují zde, na půdě Parconu.

Zeptáte se, jaká že medle bude výhoda, když vznikne jakýsi meklub jménem Parcoran.

Už jsem se zmínil o Stalinovi v nás, znovu si vypůjčuji Kosaťkovu myšlenku. Zvykli jsme si, že o nás rozhodují jiní. To, čemu se říká demokratický centralismus, máme v krvi a co horšího, naše bílé krvinky si toho už nevědí. Jednou ročně se koná porada klubů za zavřenými dveřmi, tam se cosi ujedná a tím vše končí. Proč by se o zásadních věcech nemělo jednat zde, na půdě Parconu? Proč by se s Parconem neměl stát veliký a bouřlivý parlament našeho fandomu? Proč by se na Parconu neměli Parcoráni do krve hádat? O organizačních otázkách spojených s činností fandomu. Ale taky o politice. Nebo ze Slovenska v uplynulém sci-fi roce zazněly hlasy, které nám byly počertech nacionalistické. Proč bychom o této věci neměli jednat tady, v tomto plénu? Před každým Parconem by se mohla vyhlásit diskusní témata - na základě návrhů z klubů. O těch by se mohly vést spory. Připomínám pamětníkům, jak nádherně se hádal Dominik Dvořák na jednom z prvních, snad to byl dokonce nultý ročník. Byla to ojedinělá hádka o vlastním smyslu science fiction

5. Fandom je subkultura

Fandom je ojedinělý kulturní jev. Lester del Rey v knize, kterou mi někdo ukradl a obávám se, že je to někdo z vás, charakterizuje science fiction jako subkulturu, jako kulturní organismus žijící uvnitř velké obecné kultury jako specifický organismus. Je to teze diskutabilní, napadnutelná, ale i obhajitelná a věřím, že podezřavost ba nevraživost dohlížecích orgánů projevovaná vůči fandomu vyplývá právě z toho, že je to živé a samostatně fungující těleso.

Co se ve fandomu děje? Především se čte a píše. Čte a píše se próza, ale i teorie a kritika, týkající se našeho žánru. Doposud náš fandom suploval a stále ještě doplňuje neschopnost oficiálních vydavatelských organizací nasycit náš zájem o science fiction. Clarkovo 2010 ve fandomovém vydání předejde oficiální vydání podle mého odhadu o čtyři roky, věru to komický jev. Nicméně fandom neztratí svůj smysl ani v tom hypotetickém případě, že se poměry budou normalizovat, přičemž mám na mysli skutečnou konsolidaci normálních poměrů, za nichž má člověk právo za peníze získané poctivou smysluplnou prací získat duchovní i hmotné statky, které chce a potřebuje a to v množství jaké chce. Fandom je tu od toho, aby udržoval "esprit du corps", čistotu ideje, ducha - nazvete to jak chcete, co se názvu vymyká a co lze snad nejlépe popsat jako duchovní podstatu. Toto se nezmění ani v oné hypotetické budoucnosti, kdy bude vycházet měsíčník a budeme mít i tu edici, o které snil už před patnácti lety Ludvík Souček.

Nyní doplujeme. Nyní děláme to, co by měl dělat někdo jiný. Ale pokud doba suplování pomine, co činit dál? Přestat s vydavatelskou činností? Zrušit fansíny?

Samozřejmě nikoli. Bude ale třeba se orientovat poněkud jinak. Asi přestane mít smysl vydávat Clarka nebo Gibsons, když Clarka a Gibsons budou vydávat jiní. Ale bude možno a nutno vydávat knihy, studie i články, o něž se budou zajímat jen zasvěcení specialisté. Např. Lovecraftovy strašidelné povídky jistě zaujmou širokou čtenářskou veřejnost, nechtě je vydá Mladá fronta - což skutečně hodlá učinit. Ale Lovecraftovu studii o hororu? Ta asi zaujme jen nečetné, speciálně zaměřené čtenáře. A produkce takových děl, děl tohoto typu, zůstane doménou fandomu.

Fandom je subkultura, ale není to ghetto. Mezi subkulturou a kulturou v jejím živném prostředí subkultura působí musí existovat vzájemné oboustanné vztahy. Subkultura science fiction by degenerovala, stala by se nesmyslnou hříčkou, bez úské vazby na obecně kulturní prostředí. A naopak, obecně kulturní prostředí by bez subkultury bylo chudší.

Skončil tím, čím jsem začal, úvahou o parconských povídkách. Řekl jsem a trvám na tom, že základní vývojová nit v dosavadních ročnících byla snaha o konstituci povídkové sci-fistické klasiky. Byla to snaha psát řádné sci-fi povídky, jak mají být podle nepsaného, avšak obecně sdílaného kánonu. Tyto snahy se přinejmenším v posledním ročníku setkaly s překvapujícím úspěchem, už jsem o tom mluvil. Ale tady cesta nekončí. Ve své špičce, v tom nejhořejším patře, jež osidlují svými díly jenom skuteční mistři, sci-fi splývá s horním patrem moderní literatury. Tam se stírají hranice mezi subkulturou a ji obklopujícím kulturním prostředím. A tam by měly směřovat kroky těch nejlepších z nás.

A přejí jim šťastnou cestu.

J.V.E. První ohlas na návrhy

Uvádějící: Dovolte, abych přivítal dalšího přednášejícího jménem J. Vojsl - díky tiskové chybě - a uvedl jeho přednášku, kterou nazval "Od Asimova k postmodernismu".

J. Veis: Dobrý den, já jsem byl docela rád, že tam bylo napsáno to J. Vojsl, poněvadž to znělo tak esperantsky a člověk jako měl tu příležitost málem z toho vyklouznout. Že by začal říkat cosi esperantsky, čemu by rozuměl jenom Železný, ale ten tu myslím není, takže je to v pořádku...

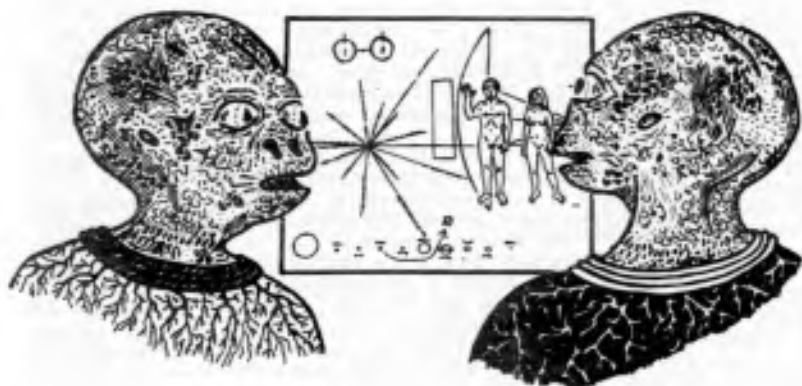
Obecenstvo: Ale je.

J.V.: Je tam. Hergot, tak by tomu ... rozuměl Železný.

Já ještě než začnu, tak bych se vrátil k tomu, co říkal Ondra, vlastně takovou jednou poznámkou a to sice, že bych chtěl podpořit jeho návrh na změnu podmínek a hodnocení Parconů. Chtěl bych to podpořit, ač jsme se na tom nedomluvili - nejsme prostě žádná skupina, která se rozhodla vám to změnit - a chtěl bych to podpořit z důvodu, že jsem byl řadu let prakticky porotce a momentální systém hodnocení i účasti už skutečně přežívá a na mě aspoň působí dojem, že se přesně počítají nepřesné informace. Takže samozřejmě výsledek je přesný součet nepřesných čísel. Čili něco trochu vzdáleného pravdě. Ten systém jednoho vítěze, jednoho mloka a několika nominovaných povídek je naprosto optimální a vyzkoušený desetiletími používání v mnoha jiných oblastech, takže myslím, že by stálo za to o něm vážně uvažovat. Stejně jako druhá věc - to je záležitost toho rozměrového omezení. Je nutné samozřejmě se dohodnout na nejpraktičtějším rozměru krátké povídky a povídky. Ať už to bude v tom prvním případě dvanáct a v druhém dvacet nebo pětadvacet, to asi nemá smysl navrhnout teď tady. To pak záleží na možnostech publikačních. Nicméně ten horní limit je nutný už proto, že koneckonců porotci jsou jenom lidi a vžijte se do situace těch dvanácti nebo kolika lidí, kteří to čtou, v podstatě na poslední chvíli, trochu se unavují a víceméně, když máte před sebou pořád takhle vysoký štos povídek - a voni to nejsou povídky, voni to jsou skoro romány - tak von už pak člověk taky čte rychleji a zkrátka a dobře i z tohoto hlediska se objektivita hodnocení ztrácí. A mně to vždycky připomíná staříckého profesora Gella, když jsme dělávali diplomku, tak s ním tam byl jeden takovej kolega, kterého radši nebudu jmenovat, a jelikož ten si chtěl šplhnout, tak na rozdíl od těch sedmdesátistránkových diplomek, který se máj odevzdávat, napsal pětisetstránkovou. A nepochybně byla skvělá, avšak dostal za ní hodnocení od Gella trojku, s takovým přípodotkem, že sice je to docela možný, že to, co je vevnitř napsané, je chytrý, ale on to nečet, protože on těch diplomek musí číst hodně a diplomové práce mimo jiné musí v sobě také obsahovat ten předpoklad, že její autor je chytrý. A ten, kterej já myslím, že on bude číst pět set stránek mezi ostatními stovkami a stovkami stránek diplomek, chytrý prostě není. Proto dostává trojku za hloupost.

Jo, tak to je tak trochu nebezpečí těplectěch dlouhých věcí. To je z tekové té neobjektivní stránky. Avšak zcela objektivně

vzato je ta soutěž povídek, který mají dvacet stránek, a povídkami, který mají sto čtyřicet stránek, zcela neobjektivní už z toho prostého hlediska, že čtenář dlouhého románu, dlouhého příběhu nutně více přilne k hrdinovi, než čtenář krátkého příběhu. Má přinejmenším větší čas se s ním seznámit nebo ho poznat, tudíž nutně tady dochází k soutěži tak říkajíc bez rozdílu vah. Jo, když by jsme použili sportovní terminologie: A to tady nemá co dělat, počínaje tím, že to není běh na osm set metrů, není to zápas a tak dále. Je to záležitost umělecká a literární. Čili tohle by se mělo nějakým způsobem omezit. Já osobně bych dokonce navrhoval, že by se ani nevyhlasovala soutěž v románu, ale že by se, víceméně porotci dohodli na některém pozoruhodném dlouhém díle, které ten rok vzniklo. Které ať už vyšlo oficiálně a nebo v některých fandomových publikacích. Poněvadž třeba konkrétně v tom letošním ročníku z těch dlouhých záležitostí nakonec valnou část porotci znali tak jako tak předem. Ví se, že vznikají, ví se, že je někdo publikuje nebo bude publikovat, třeba ve formě fandomu. A s dalším rozvojem desk top publishing a počítačového publikování, s kterým nutně musíme počítat, bude v nejbližší době tohleto ještě rozšířenější. Čili, že vlastně by se na Parconu soutěžilo v povídce do těch, dejme tomu - já teď to říkám plácnu - dvaceti, pětadvaceti stran - a ty další věci by byly hodnoceny vlastně jako pozoruhodný čin nebo nejzajímavější román roku nebo takovýmhle způsobem, za což by mohli dostat cenu poroty. Ať už by to byl menší mlok nebo jiný mlok. To je jedno, ale každopádně nestaly by se součástí toho obrovského balíku textů, který před porotci pak těsně před soutěží stojej a samozřejmě každý má spoustu práce a odkládá, takže to stejně čte na poslední chvíli a ne vždy zcela objektivně. To je asi tak k tomu, co jsem chtěl říct ke změně nebo k návrhu změny hodnocení Parconu, o samozřejmě jest to pouze návrh, o kterém se bude nějakým způsobem hlasovat co nejdemokratičtěji ... nej-de-mo-kra-tič-těji.

JIRÍ DVOŘÁČEK: ŽITÍ DĚDICTVÍ

Zpráva z tisku:

... zcela jistě to nejsou signály z našich lodí či stanic, ani žádná přírodní anomálie. Signály různé intenzity o délce trvání 0,062 sekund přicházejí od zdroje, který je od Země vzdálen asi 850 milionů kilometrů. Po velmi podrobné analýze, jsme dospěli k závěru, že signály obsahují logickou informaci kódovanou ve dvojkové soustavě a jsou vysílány aparaturou instalovanou na sondě nebo hvězdoletu neznámého původu, letící směrem k naší Zemi ...

++++

Melvin Cole seděl pohodlně natažen v proutěném křesle a spokojeně pokuřoval cigaretu, kterou si před chvílí ubalil. Jednou rukou si pohazoval pistolí.

- Prásk - prásk.

Obě plechovky nadskočily a padly kamsi daleko do písku. Odložil pistolí do klína, zavřel oči a nastavil tvář Slunci, které již tak neunesitelně nepálilo jako v poledne, kdy bylo nutno se schovat v šedivém stavení ze dřeva, hliníkového plechu a skla, ukrytém mezi dunami písku za jeho zády.

Melvin byl posledním vojákem na světě, proto nosil zbraň. Byl strážcem minulosti, strážcem dědictví, o které nikdo nestál, které svět pohřbil pod příkrov betonu a oceli, hluboko pod zem, do vyčerpaných dolů manganové rudy, opuštěných už před sty lety. Byl posledním z generací strážců tajemství, které znal nyní jen on.

Lidé, kteří dali postavit tento hrob - hrob zla a utrpení, již dávno zemřeli. Zemřeli i lidé, kteří na stavbě pracovali, i když ti to nevěděli nic o tom, co v kontejnerech v opuštěných štolách ukládají. Tenkrát se mluvilo o tom, že se lidstvo musí zbavit nebezpečného odpadu, který nelze dále zpracovat - radioaktivní vyhořelé palivo z elektráren, vedlejší produkty výroby chemiček, hutních a elektronických koncernů. Takové stavby se tehdy stavěly. Ale bylo to již tak dávno, že lidstvo pomalu zapomnělo na někdejší problémy, na odpad, který se nakonec naučilo zpracovávat dokonalejšími technologiemi.

Zanikla armáda a s ní i všechna velitelství. Jenom strážci se stavěli dál, vlastně už jen ze setrvačnosti.

Pomalu se zapomínalo i mezi zasvěcenými, vázanými naprostou mlčenlivostí. Neexistoval také jediný dokument z té doby, všechny byly zničeny z důvodů naprostého utajení.

A nakonec byla zrušena i stráž. Byla zbytečná, před lidmi stály nové úkoly - budovat, zúrodnovat a zvelebovat Zemi.

Nikdo tedy nevěděl, kde hrob je. Prostě přestal existovat.

Melvin často přemýšlel o svém úkolu a docházel k názoru, že to, co tu vykonává, je naprostou zbytečností, ale protože si navyl na tento způsob života a samotu, tak tu zůstával.

Zamiloval si tuto poušť, kterou kdysi tak nenáviděl, protože ji až příliš dobře znal. Na nenávisť ho k ní připoutala, protože nakonec přišel na to, že je to v podstatě určitý druh lásky. Že si

Člověk nakonec zamiluje i to, čím vlastně trpí.

Náhodné pocestné sem mohlo přilákat jen pramělo. Nejblíže byly ležely stovky kilometrů daleko a civilizací nedotčené lesy hornatého vnitrozemí, kam pronikali jen dřeváci a geologové krok za krokem, se rozkládaly ještě o notný kus dál. Nejblíže město, nebo spíše osada, žijící už jen leskem zaniklé slávy kopáčů opálů, leželo pět set kilometrů na východ. Tento kout Země opravdu neskrýval nic, co by sem přilákalo pozornost člověka. Nic než písek, skály a zase písek.

V osadě znali Melvina, který sem přijížděl každý měsíc pro nové zásoby potravin - mouku, cukr, fazole, slaninu, konzervy a tabák - jako samotáře, žijícího kdesi v poušti. Někteří lidé se domnívali, že je obětí nějakého mladého zklamání v lásce. Melvin nikdy o sobě nemluvil, prostě přijel, nakoupil, stavil se na skleničku v hostinci a zase odejel, a tak byl tento názor všeobecně rozšířen. To, že plní úkol svěřený mu před desítkami let, když ještě osada nestála a nevypukla opálová horečka, nevěděl nikdo.

Melvin si v samotě liboval. Hlavní zábavu nacházel ve společnosti knih, jichž si sem přivezl takovou spoustu, že stačil přečíst sotva polovinu z nich, a v nekonečném střelení ze staré armádní pětačtyřicítky. A aby nepropadl barbarství, jaké je typické pro samotáře, udržoval sebe i své nejbližší okolí v pořádku a čistotě a vedl pravidelný život, i když značně jednotvárný.

Rozhlídl se po obrovské zvlněné ploše táhnoucí se na kilometry daleko. Pod navátým pískem se ukrýval několik desítek metrů silný železobetonový příkrov znemožňující přístup do hrobky. Začal přemýšlet o pohřbené minulosti a při tomto pomyšlení se zachvěl.

Hrob, několikanešobně jištěný proti přírodním katastrofám, věznil smrt, která byla-li by probuzena, udeřila by s takovou ničivostí, že by rázem přestala existovat celá planeta, včetně lidstva. Svět žil již téměř sto let v míru, sám Melvin nezažil za svůj dlouhý život, a to mu táhlo na osmdesát let, ani jedinou válku. Proto všechny zbraně, které lidstvo navzdory odvrhlo, jaderné a gravitační, schopné roztrhat jakoukoliv planetu ve sluneční soustavě, chemické, schopné otrávit, spálit, paralyzovat každou formu života, bakteriologické, schopné svými viry nakazit a zahubit jakýkoliv organismus, ale i nejničivější snižovači a kvantové, schopné rozprášit v okamžiku na nejelementárnější částice kteroukoliv hmotu, byly ukryty před lidmi samotnými, aby se náhodou nestalo, že by je někdo, třeba jen z nevědomosti či nedbalosti, zneužil. Možná by se zdálo jednodušší zbraně demontovat, neutralizovat, ale to bylo spojeno s obrovským rizikem. Důmyslný systém pojistek a detonátorů, který se nedal obejít, znemožňoval každý pyrotechnický zásah, jiné byly pro svou povahu a vlastnosti takřka nezničitelné. Proto byly ukryty v tomto obrovském podzemním skladišti v poušti, daleko od civilizace, kde od té doby nestanula jiná noha než noha strážce.

Jedna z dun ukrývala před náhodnými zvědavými zraky pevnůstku, kde žily kdysi všechny generace strážců. Nyní zbyl již jen on, Melvin, který všechny přežil, a tak si postavil stavení z materiálu, který si z části přivezl nebo našel v okolí, aby jej netrápily vzpomínky na dávné kamarády.

Maskované věžička pevnůstky se jevila laserovými děly a zvláště výkonným emitorem antičástic, které by zasáhly, kdyby se někdo pokusil zbraň zmocnit. Ale takového člověka nebylo, a tak děla mlčela od té doby, co hrobka stála.

- Prásk - prásk.

Obě plechovky odskočily o notný kus dál. Melvin s uspokojením

pohlédil hlaveň pistole a ubalil si další cigaretu.

Každý den plynul stejně, nic jej nevyvedlo z kolejí, po kterých kráčet již tolik let.

Obrovský diskovitý koráb kroužil nad pouští. Hledal vhodné místo k přistání.

Melvin pozoroval koráb ze svého křesla, ale za chvíli odvrátil zrak, oči mu slzely. Ohně pod trupem korábu byl takového žaru a světelné intenzity jako Slunce. Nasadil si proto tmavé brýle.

Koráb se snášel níž a níž a křížoval nad skalami.

Jak se přibližoval, začínal Melvin rozeznávat tvary a větší detaily.

Ne, tohle není žádné letadlo, ani nic jiného, co by znal. Něco tak velkého ještě neviděl. Ale co to tedy může být? Nějaký nový dopravní prostředek, zkouška nového typu kosmické lodě, nebo ... V tom si vzpomněl na zprávu z novin, které koupil před třemi týdny. Z úst mu vypadla cigareta. Rázem všechno pochopil.

To jsou Oni! A chtějí přistát! Chtějí přistát v poušti, aby plameným víchrem svých motorů nepoškodili nějakou obydlenou oblast.

Jak se koráb blížil, zvedal se vítr a stoupala teplota vzduchu. Nesmírný žár plamene byl cítit na kilometry daleko. Celý prostor se plnil příšerným duněním, že zaléhaly bubínky.

Rozhlédl se kolem sebe, ačkoliv již celou pustinu znal; každé zrnko písku, aby zjistil, kde je možno přistát. Dobře ale věděl, že jediné vhodné místo, široko daleko, je právě nad skladištěm.

Ano, nad skladištěm! Ale jejich ohně se přece musí propálet skrz příkrov hrobky, které sice dokáže odolat zemětřesení, tektonickým posunům i výbuchům atomových a anihilačních bomb, ale ne soustředěnému náporu atomového víchru. Stejně jako úzkému plameni plazmového hořáku podlehnou jakýkoliv kov.

Co udělá, až se Vesmířané budou pokoušet přistát?

Rozeběhl se vstříc korábu, mávaje rukama. Chtěl vykřiknout, ale vzápětí si uvědomil ubohost a nesmyslnost svého záměru. Mravenec, který chce zastavit rozjetý vlak. Trpce se ušklíbl.

Obrátil se a rozeběhl se k pevnůstce.

Uvedl do chodu počítač a usedl k dalekohledu. Potom si upravil filtrační vložky, aby jej pohled na loď neoslnoval.

Už mřítí sem! Je třeba okamžitě něco podniknout, rychle se rozhodnout, neboť za chvíli bude pozdě.

Počítač chrlí na obrazovku nové a nové údaje. Čas, rychlost, výška, směr, akcelerace, decelerace, teplota, radiace a pořád dokola. Sloupce čísel se střídají, samá fakta. Z nich však Melvin nevytře způsob jak řešit situaci. Tady je počítač k ničemu.

K čertu! Proč se rozhodli přistát zrovna v této poušti a proč právě zde, nad skladištěm?

Proč vůbec existuje skladiště a proč vůbec lidé vyráběli takové šílené hrůzy?

Proč se lidé tenkrát předháněli ve vymýšlení nesmyslných vělečných strojů a pum? Kvůli čemu se zabíjeli?

Zatracení! Proč zrovna on...

Ne, není čas na klení, musí něco okamžitě vymyslet. Ale rychle - koráb znehybněl. Jako převrácený vulkán chrlicí ohně visel tři kilometry nad zvlněnou plochou, ukryvající pod dunami písku hrobku.

Melvin cítí i přes silná olovnatá skla horký dech jeho motorů. Situace se stává krajně nebezpečnou a on jediný musí nalézt klíč

k jejímu odvrácení. Proto je tady.

Co kdyby se s někým spojil... Ale s kým vlastně? Nikdo z autorů a iniciátorů myšlenky hrobu nežil. Neexistuje jeho velitelství, nemá žádné nadřízené. Strážci se rozešli nebo zemřeli. O hrobce ví jen on sám, nikdo jiný. Kdo mu uvěří, jemu, starému bláznů, žijícímu kdesi v pustině.

Motory kvilejí a koráb klesá bez jediného zachvění, jako obrovská stříbrná hora zavěšená na neviditelných laněch. Země se chvěje. Zvedají se oblaka prachu.

Na Melvinově čele vyrazil pot. Setřel jej rukávem a nasucho polkl. Zhýbají v podstatě dvě možnosti. Stejně nebezpečné a absurdní. Buď je nechat přistát a doufat, že příkrov vydrží, nebo do nich pustit palbu. Které z obou zel je menší?

Jestliže by žár pronikl příkrovem, rozšířil by atomové a anihilací zbraně a ty by se postaraly o to, aby nezůstalo nic z toho, co se nazývá Země. Stačil by jen nepatrný zlomeček jejich destruktivní síly. A i kdyby nepronikl žár až k nejnižším poschodím, kde jsou tyto, plamený víchr by rozvířil tanky s bakteriologickými roztoky a strašné nemoci by pak zahubily nic netušící lidstvo...

Koráb klesá. Plamen vyrážející z trysek bije kolmo dolů do půdy. Vytryskl tam rudý gejzír písku. Obrovská mračna víří v šílených proudech kolem.

Začíná peklo! Přistávají na sudu se střelným prachem! Jak absurdní je tato situace, jaká souhra nesmyslných náhod.

Melvin přece jen zapnul vysílačku. Někdo mu přece uvěří a dá instrukce co dělat. Někdo přece musí vědět, kam se ukládal odpad, včetně toho domělého. Kdyby plameny otevřely hrobku s odpadem a rozvířily jej, bylo by to stejně nebezpečné.

Ale ve sluchátkách je slyšet jen praskání. Obrovský výron elektromagnetické energie znemožňuje funkci vysílačky. Nikdo mu nepomůže, rozhodnout musí on.

Koráb je již jen pár set metrů nad zemí. Jako v opravdovém moři se ve vlnách rozbíhají na strany dýmající masy pouštního písku. Ze spodku trupu šlehají fialovéblesky. Jejich hřmění však pohlcuje daleko silnější řev motorů. Když se po chvíli rozdílily potenciálů vyrovnaly, výboje zmizely.

Plamen se zakusuje stále hloub a hloub, blíží k příkrovu. Co bude probíhat, až ohen obnaží skálu a příkrov? Jak dlouho dokáže vzdorovat? Třeba vydrží... Kdyby jenom nebyl tak sám!

Koráb klesá s úžasnou přesností a jeho pulsující tep motorů je podobný mnohonásobně zesílenému tikotu řasovacího mechanismu bomby. Kdy to spustí?

Písek zmizel, změnil se ve vroucí hladinu praskajících bublin roztaveného křemene, v pilně žhavých explozí a nakonec se vypařil. Obnažený železobeton začal mčknout. Odletují žhavé spršky. A koráb stále klesá.

Melvin usedl k laserovému dělu a zaměřovací kříž namířil na střed korábu. Rukou pohlídl tlačítko spuštění.

Spustí-li palbu, zničí loď Vesmířanů - okamžik, na který čekalo celé lidstvo.

A co když je koráb sledován z vesmíru další lodí, které přispěchá na pomoc. Nebo koráb jen poškodí a ten pak provede odvetný úder Zemí, která se nedokáže bránit. I kdyby neměl zbraní, musí mít zařízení na ničení meteorických rojů, jež se ovšem jako zbraň použít dá. Všechno je to začarovaný kruh, z kterého není úniku. Ať se stane cokoliv, vždycky to dospěje ke stejnému neodvratnému konci - ke katastrofě, ke smrti.

Koráb jde níž a níž, plamen bije do příkrovu a země se otřásá

jake při zemětřesení. Ohnivý víchř mění beton a železo v lávu a rozstříkává ji.

Ještě pár minut nebo snad jen sekund a... Hruža pomyslet. Třeba by se mu podařilo přinutit koráb přistát jinde. Ale jak?

S laserovým dělem asi těžko.

Nebo jej palbou zažene pryč. Ale to už se nikdy nevrátí, pokud ovšem nezničí jeho i s pevností a přistávací manévry nedokonalostí. V jejich myslích zůstane Země jen nepřátelskou krutou planetou. Bude v jejich očích úplně znemožněna a nikdy s ní již nenaváže kontakt. Lidstvo nebude moci nikdy vysvětlit své jednání a omluvit jej.

Kráter se stále rozšiřuje, láva odtéká v mohutných proudech, a ta, která nestačí odtékat se vypařuje. Beton se mění v jezero nepřetržitých explozí, způsobujících dlouhé trhliny v ještě neporušeném betonu na metry hluboko. Prasklinami proniká žár ještě rychleji.

Plamen se již musel prokousat! Koráb visí těsně nad zemí, ale ohnivě beranidlo stále buší do hrobky.

Ještě okamžik... a nesmírný žár se dostane skrz poslední zbytky příkrovu a hrůzy dávné minulosti se probudí k životu. Prokláté dědictví, kterého se lidstvo zřeklo, nyní obnažené v celé hrůzné nahotě cení zuby a vysmívá se celému světu. Za chvíli přijde jeho čas.

Sekundy jsou delší a delší, minuta trvá celou věčnost. Tok času jako by se zastavil.

Melvin sice nevěděl, jak je příkrov ještě silný, ale jeho nervy to již nevydržely. Čekat se již déle nedá. Musí jednat. Je člověk a musí myslet především na lidi a jejich bezpečnost. Cizinci ne-cizinci, hosti nehosti, hlavní je přežít lidstva. Nesmí a jeho osudem hazardovat a nechat vše štěstí a náhodě. Proto tu celý život drží stráž.

Musí je zahnat, zahnat nebo zničit! Zničit? Ne, to ne. Na to je už pozdě, příliš dlouho přemýšlel. Koráb musí odletět!

Zamířil na jakousi aparaturu na boku lodi. Moment překvapení bude jeho nejlehčí zbraní. Takto nízko nad zemí nemohou manévrovat. Nebudou se moci ani bránit, a i kdyby - ochranné pole pevnosti dokáže nějaký čas vzdorovat útokům. Dost na to, aby jim dal najevo, že Země o ně nestojí. Zbyde jim jedině útek. Jedině na toto může vsadit, je to cesta nejmenšího zla.

V okamžiku, kdy jeho ruka mokrá od potu, strhla plombu, mu blesklo hlavou, zda vůbec bude dělo po tolika desetiletích fungovat. Ale to již tiskl tlačítko spuštění.

Z děla vyrazil ohnivý paprsek a udeřil do korábu. Oslavný záblesk - a aparatura zmizela, rozmetána na atomy.

Jen aby nezasáhl nějaké životně důležité centrum. Kdyby teď koráb explodoval, byla by to katastrofa, neboť zbytky příkrovu by to již nevydržely.

Zamířil znovu a vystřelil.

Koráb znehybněl.

- Zmizte! Odlette k čertu! -

Znovu zamířil a vystřelil. A znovu a znovu.

Konečně to pochopili. Motory zaburácely ještě víc. Koráb prudce zaskočerovoal.

++++

St-14/07 držel akcelerační páky až na doraz, přestože velké přetížení jim měnilo krev ve rtut a deformovalo jejich těla. Přetížené motory řvaly jako zraněné zvíře, zalykající se bezmezným

vztekem, dokud loď neopustila atmosféru.

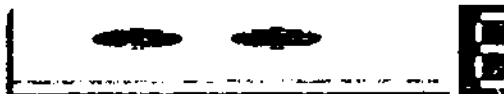
Tato barbarská civilizace je chtěla zahubit. Ačkoliv neproje-
vili nepřátelské úmysly, oni je zákeřně napadli v nejtěžší oka-
mžik přistání, kdy bylo obtížné a nebezpečné jakkoliv manévrovat.
S těmito barbary, kteří stále ještě vlastní a používají zbraně,
nechtějí a nemohou mít nikdy nic společného.

A koráb zamířil k souhvězdí Labutě.

+++

Zpráva z tisku:

... bez zjevné příčiny přerušili přistávací manévř dřív, než se
tam mohla dopravit uvítací delegace, a opustili Zemi bez navázání
kontaktu. Nepodařilo se nic zjistit ani ze záznamu družice, které
se nad místem nacházela. Komise, která měla za úkol zjistit okol-
nosti vedoucí k náhlé změně jejich programu na místě přistání,
nemohla vůbec odletět pro nepříznivé povětrnostní podmínky. Nad
zmíněnou oblastí se přehnala obzvláště silná písečná bouře, která
pravděpodobně zahladila všechny stopy...

V tiráži MOZKU PLUS jsme zapomněli uvést autory obálky. Autorům se
omlouváme a čtenáře informujeme, že obálku podle ideového návrhu
Jaroslava Procházky zpracovali na počítači Logo Star PC s progra-
mem DRHALO Tomáš Kučera a Ing. Josef Daněk.

M O Z K ě . 9

Vydává Sci-fi klub Mšbius 2061 Domu kultury ROH v Jihlavě. Povole-
no odborem kultury ONV v Jihlavě pod číslem Kult/370733089. Náklad
250 výtisků. Vychází nepravidelně. Odpovědný redaktor: Miroslav
Fišer, 588 41 Vyskytná nad Jihlavou 83. Ilustrace: Jirí Dvořáček.
Kresba na obálce: Stanislav Bartůšek. Distribuce: Dům kultury ROH
odbor ZUC, Tolstého 2, 586 01 Jihlava. Toto číslo bylo předáno
do tisku 23. listopadu 1989. Cena 10,- Kčs.

